

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Sallóssy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1903. jan. 28. d. u. 4 órakor. Szőlőszeti és borászati bizottság ülése.
" " 30. d. u. 4 órakor. Ipari és kereskedelmiszakosztály ülése.
1903. febr. 3. d. u. 4 órakor. Műszaki bizottság ülése.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület **műszaki bizottságának**

1903. évi február hó 4-én (szerdán) d. u. 4 órakor a „Köztelken” tartandó ülésére.

Tárgy:

A márczius hó 7. és 8-ikán rendezendő nemzetközi darológép-verseny részletes programjának megállapítása.

Bolla Mihály s. k.,
b. elnök.

XX. tenyészállatvásár.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület XX. tenyészállatvásárját 1903-ik évi márczius 7. és 8. napjain tartja meg Budapesten a „Tattersall részvénytársaság” isztállóiban (szemben a keleti pályaudvarral).

A vásár tervezetét a szükséges bejelentési ival egyetemben küldi szét az OMGE. titkári hivatala e hó végén.

A tenyészállatvásárral kapcsolatosan gép- és eszköz-kiállítás is tartatik. Ugyanezen alkalommal az OMGE. műszaki bizottsága a Tattersallban egy nemzetközi darológép-versenyt rendez. Budapest 1902. január 22.

A rendező-bizottság.

A gazdasági munkáspénztár terjedéséről.

Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédszegélypénztárnak, mint áldásos intézménynek, óriási fontossága nem szorul bővebb magyarázatokra.

Ez talán az egyedüli mód a pusztulásnak indult, a szociálizmus métegyével már igen sok helyen fertőzött magyar mezőgazdasági munkás megmentésére, s beválás esetén ez lesz a mindig nagyobb niérvet öltő kivándorlás legfőbb korlátozója.

A szegény munkásosztály a kenyérért képes hazáját, hitét, sőt családját is cserében hagyni. A legtöbb nem törődik hazája nyomorúságos voltával és ha a betevő falat nem adatik meg neki, nem óhajtja a hazát sem. Itt tehát gyorsan és alaposan kell segíteni!

Ez a gyors és alapos segítség pedig szerény nézetem szerint nemesak abban áll, hogy hasznos törvényeket alkotunk, melyek a munkásnép tarthatatlan helyzetének megjavítását célozzák, hanem abban is, ha ezen törvények ismertetése, megkedveltetése által lehetővé tesszük, hogy gazdasági munkásaink legnagyobb százaléka élvezze a törvények által megadott kedvezményeket.

A segítség első feltétele megvan. A törvény áldásában bárki is részesülhet.

A második feltétel azonban, vagyis a törvény alapos ismertetése, megkedveltetése csak részben van keresztülvive. Sok tennivalója van itt még az államnak és még több a társadalomnak.

Szomorú bizonyítéka állításomnak az, hogy számos 2—3000 lakossal bíró községben a segélypénztárba beiratkozott tagok száma csak 3—4 s a legelszomorítóbb az egészben az, hogy különösen alacsonyabb értelmi fokon álló községek, amelyek amugy is hajlanak minden rossz tanok befogadására, kerülnek a segélypénztárba való belépést.

De sőt vannak országos hírv, felvilágosított lakossággal bíró városok is, melyek teljesen hidegen maradnak a segélypénztárral szemben. Így pl. a 70000 lakost számláló Deb-

reczenben a kir. kormány magas rendelete értelmében beirt 15 gazdasági tanintézeti cseléden kívül csak egyetlen egy ember volt a mult év december haváig beiratkozva, ugy, hogy a helyi bizottságot sem lehetett megalakítani, sőt ez még a mai napig sem alakult meg.

Látva e törvény, még a legnagyobb elenségei által sem tagadható üdvös voltát, nem-e a legmélyebb megdöbbenéssel kérhetjük, hogy mi lehet az oka annak a közönynek, hidegség, sőt ellenszenvnek, a mivel iránta viseltetnek.

Csodálatosabbnak látszik ez annál inkább is, mert a törvényhozás által jóhiszeműleg engedélyezett, de később tisztán nyereszkesedésre és különösen gazdasági munkásaink zsarolására alakult temetkezési, kiházasítási stb. egyletekbe ezrével iratkoztak be az alacsonyabb néposztályok.

Ezen csodálatos ténynek csak két magyarázata lehet és pedig:

1. Vagy hasznosabb a munkásoknak ezen egyletekbe belépni, mint a segítő-pénztárba és ők ezt belátva inkább azok zászlai alá sorakoznak,

2. Vagy pedig azok jobban meg tudják maguknak hódítani a népet, megkedveltetve egyletüket munkásainkkal mindenféle elgondolható és el nem gondolható módon.

Az első eset teljesen ki van zárva. Kellő módon és hosszú időn át ismertette az országos gazdasági munkás- és betegsegélypénztár előnyeiket más mindenféle egyletével szemben, az elsőség a nép szemében is mindig a segélypénztáré marad.

A hibát tehát mindenestre ott követjük el, hogy a már amugy is bizalmatlan gazdasági munkást nem világosítjuk felkellőleg a segélypénztár előnyeiről, aggályait, kételyeit a legtöbb esetben nem oszlatjuk el; minek természetes következménye, hogy bizonyos közönyt, sőt hidegséggel viseltetik iránta.

A magyar paraszt rendkívül óvatos a kaputos emberrel szemben. A legtöbbnek nincs bizodalma se papjában, se tanítójában, se jegy-

Teljes áron vásárol **LUCZERNA, LÓHERE ÉS MINDENMŰ TAKARMÁNYMAGVAKAT.**

Legelőnyösebb feltételek mellett értékesít mindennemű **GABONAFÉLÉT, SZESZT** és szállít erőtakarmányokat.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-u. 31. sz.

Szállít, illetőleg berendez **tejgazdasági és takarmánykészítő-gépeket, tej- és takarmánykamrákat világitási és szivattyutelepeket.**

Legajánlatosabb forrás mindennemű **gazdasági anyag és eszköz beszerzésére. Alapszabályait és árjegyzékét kívánatra azonnal megküldi.**

zójében. S a számtalan példa ami napról-napra hallható s azok a valódi zseniál furfanggal végrehajtott zsarolások, csalások, amiket naponta olvashatunk, indokoltá is teszik a közmondást: „Nem jó nagy urral egy táliból cseresznyét enni“.

Hogy szerez hát mégis magának oly sok tagot a temetkezési egyesület? Ugy, hogy minden egyes községben ügynököt tartanak, akik reggeltől estig járják községüket híveket toborzani. Ezen ügynökök jövedelme természetesen munkájuk eredményétől van függővé téve. Nagyon természetes, hogy minden ügynök már csak a saját érdekében is minden tudományát, összes rábeszélő képességét felhasználja, hogy mentél több embert nyerjen meg egylete részére.

A kiosztott segélyeket, temetési költségeket az ügynökök szétkürtölik az egész faluban s még kellőképen nagyitva is hozzá, teljesen elosztatják a lakosok felelmet, megszüntetik idegenkedését egyletükkel szemben.

Még egy dolgot csinálnak ezek az ügynökök, ami első pillanatra ugyan lényegtelennek látszik, de végeredményében, mint látni fogjuk, rendkívüli fontossággal bír, t. i. a befizetendő díjakért minden héten, illetve minden haláleset alkalmával maguk mennek el a tagokhoz és ott ugyszólván kikunyorálják az esedékes díjat.

Ezzel szemben mit tesz a község előkelősége az országos munkás- és cselédségpénztár érdekében?

Tisztelet a kivételeknek, de a legtöbb községben a pap és a tanító tart vasárnap délután kétszer-háromszor előadást, őszintén javasolja a belépést, kioszt egy esomó füzetet, aztán Isten áldjon meg, ott hagyja őket a faképnél.

A jegyzők pedig, akik felülről is a legszigorúbban vannak utasítva megismertetni, megszerettetni a néptörvényt, annyira tul vannak ugys terhelve közigazgatási teendővel, hogy e feladatnak már egyáltalán nem felelhetnek meg. S ha becsúgyból, vagy a minisztérium által elég bőkezűen osztogatott jutalom elnyerése céljából mégis tesz egyik, vagy másik valamit, abban rendszeren nincs köszönet, mert ily községekben a tagok legnagyobb százaléka csak III. vagy IV. csoportbeli. Midőn aztán jegyző uram fáradozásainak jól megérdemelt jutalmát zsebrevégja, többé nem törődik az egész munkás-segélypénztárral, a tagok pedig nemcsak hogy tovább nem fizetnek, hanem egyuttal még annyira elidegenednek a segélypénztártól, hogy nincs többé hatalom, amelyik azt velők újra megkedveltesse.

Nézetem szerint teljes siker csak azon esetben volna elérhető, ha minden egyes községben egy értelmes parasztember, aki az egész törvényt ismeri, mint ügynök alkalmaztatnék.

Minden egyes község küldene ki egy-egy értelmesebb parasztot, akihez a népek bizalma van, az állam által megjelölt városokba, ahol rövid egy-kéthetes tanfolyamot hallgatnának, melynek végeztével feladatuk lenne községükben tagokat gyűjteni. Ha ezek az ügynökök a toborzott tagok után kapnák javadalmazásukat, s ha a kilépett tagok után pedig esetleg büntetést fizetnének, tudom, hogy majd gondoskodnának arról, hogy mentől több legyen a belépő tag és mentől kevesebb a kimaradó.

Eppen úgy, mint a magán egyleteknél, a segélypénztárnál is be kellene hozni a hetenkenti, vagy más, de rövidebb időszakokban való fizetést.

A tagoknak ugyanis legalább 80%-a nem gyűjti a tagsági díjakat hétről-hétre össze, hanem bizony csak az utolsó órában szorítja ki nagy kínok és keservek között, rendszeren kölcsönből. Egy pár évig így tesz, míg végre megújja az egész dolgot, veszni hagyja a már befizetett díjakat és kilép.

Ha pedig mégis akad olyan, aki megfogadva az okos szót, hétről-hétre félrerakja

azt a pár fillért a mi a tagdíjak fizetésére szükséges, azt meg elkedvetleníti a postára való járkálás, a cheque részbeni kitöltése s a postások sokszor indokolatlan durva bánásmódja.

Az ügynököknek kellene köteleességük tenni a tagdíjaknak hétről-hétre való beszédését. Eljárnának például minden vasárnap az összes tagokhoz, beszédni a heti díjakat, amit a munkás így részletekben egy cseppet sem érezne meg s ha esetleg egyik-másik zúgolódna vagy békétlenkedne is, szép szóval, kellő magyarázattal könnyen le lehetne szerelni.

A hetenként befizetett tagdíjakat aztán az ügynökök átszolgáltatnák a helyi bizottságnak, ennek hiányában valamelyik közbizalomban álló, vagyonosabb egyénnek, aki azt takarékpénztárba rakva, félév végén belőle teljesítene az összes fizetési kötelezettségeket.

Egy másik dolog, ami a munkás- és cselédségpénztár terjedését előmozdítaná, a szaktanári intézmény volna. Vannak hazánkban sokkal kisebb jelentőségű dolgok, pl. a len-, a komlótermesztés emelését elősegítő szaktanári intézmények, hát miért ne lehetne ezen fontos intézmény érdekében egy pár szaktanári állást létesíteni?

Ezen szaktanárok felügyelve a helyi bizottságokra és ügynökökre, oktattva az utóbbiakat, egyuttal maguk is minden idejükkel oda hatnának, hogy a nép lelkesedését a pénztár iránt felkeltsék, azt velők megkedveltessek.

A szaktanári intézmény annál is inkább szükséges volna, mert ezek bejárva az egész országot, az itt-ott előforduló hibákat, megfigyeléseket a központtal azonnal tudatva, minden félreértésnek elejét vennék.

Mint harmadik segítőeszközt, igen ajánlatosnak tartanám a kapott segélyek mentől szélesebb körben való nyilvánossághozatalát. Így minden községben feltűnő helyen ki kellene akasztani a segélyezett névsorát, a segélyül adott összeg nagyságát. Ez a nép kétkedését mégjobban megszüntetné, az ellenlábásokat pedig teljesen lefegyverezné.

Rendkívül megkönnyítené a helyi bizottságok, a szaktanárok és az ügynökök munkáját, ha az egyházi, községi és megyei felsőbb hatóságok, s ha maga a kir. kormány is, alantas közegeit a legszigorúbban utasítanák, hogy minden elgondolható módon szeretessék meg e törvényt a néppel. Bele kellene oltani már az ismétlő-iskolába járó gyermekekbe a segélypénztár iránti bizalmat, hogy felnöve, egész természetesnek találják az abba való belépést. Minden vasárnap előadásokat kellene tartani az összegyűlt népek, sőt szót lehetne emelni e törvény érdekében még a szöszéken is. Sokkal szebben hangzana ez onnan, mint a politika.

Gazdasági egyesületeknek, gazdaköröknek egy pár éven keresztül folyton szönyegen tartaniok a segélypénztár intézményt kellene előadásaik, felolvasásaik alkalmával e témáról sohasem kellene megfeledkezniök.

Végül, bár ismerem a magyar gazda savanyu helyzetét, a magyar földbirtokosok és bérlők figyelmét óhajtom még a munkáspénztárra felhívni.

Figyelemmel kísérem s így tudom, hogy földbirtokosaink tekintélyes része nem megvetendő anyagi áldozatok árán teljesen megféleltek hazafiai köteleességüknek akkor, midőn összes cselédjeiket heirtatták a cselédségpénztárba s fizetik a díjakat évről-évre hűségesen. Azokat a földbirtokosokat és bérlőket óhajtom még csak felhívni, a kik ebbeli köteleességüknek eddig még eleget nem tettek.

Ha módjukban van ezen anyagi áldozatot meghozni, tegyék azt meg mentől előbb azon nép érdekében, amely népre folyton támaszkodniok kell s a melynek bukása az ő tönkremenetelüket is jelenti, ha pedig nincs tehetségük anyagi áldozatot hozni, legalább tanítsák, oktassák őket s ne tekintsék csak szolgáknak, hanem egyuttal polgártársnak, magyar embernek is cselédségüket.

Ha a nép érdekét mindenkor szemelött tartó kormánnyal az egész társadalom kezét fog és vállvetve dolgozik, úgy népünk rövid idő leforgása alatt megkedveli az egész intézményt s lelkesedni fog érte, mert hisz jól tudjuk, hogy eltekintve népünk nem mindig ok nélküli elővigyázatosságától, a magyar fogékony minden jó, minden nemes iránt.

Jászberényi András.

ÁLLATÉRTÉKESÍTÉS.

Rovatvezető: Dorner Béla.

Kártérítés tuletetés czimén.

K. P. ur a következő kérdést intézte szerkesztőségünkhöz:

20 drb hizott ökröt adtunk el, helyben átvéve, 2 órai etetés után, 3 óra pihenés és azután átmozdítás. Az ökrök súlya páronkint 13-38 q. volt, a kereskedő az átvétel előtt való nap kifaradt a pusztára, megvizsgálta a takarmányt, szemlélte az etetést, az ökröket átvette minden megjegyzés nélkül. A legközelebbi vasutállomásunk 16 kmtr. hová az ökröket 4 óra alatt hajtatta ki, az állomásnál konstatálták, hogy 2 drb ökr felpukkadt, de semmi ellenszert nem adtak be nekik, Budapestre érve, a 2 drb ökröt kényszerleszúrásra kellett eladnia. A kereskedő az így keletkezett árkülönbözetet tuletetés czimén követeli rajtunk. Jogos-e a kereskedőnek ez a követelése, hiszen a felpukkadás nem szavatossági hiba?

Mint az adatokból kivehető, a kereskedő jelen volt, a takarmány és etetés ellen kifogást nem emelt, az ökrök lemásolásánál azokat megjegyzés nélkül átvette, tehát ha a takarmány minősége és mennyisége, akár más tekintetben kifogásai lettek volna, módjában állott volna azokat idejekorán, tehát még az átvétel előtt megtennie. Miután a kereskedő azt nem tette meg és az ökröket kifogásolás nélkül átvette, az átvétel utáni baj és veszély már az ő kára. A gyakorlatba átment szokás ugyanis az már, hogy az eladó gazda már az állatok átadása után előforduló bajokért felelősséget nem vállal, azért adja el az állatait a vevő „veszélyére“.

Kivétel ez alól a szavatossági hiba, de itt ezen esetről nincs szó. Különben az eladó ez alól is mentesítheti magát, ha a vevővel az iránt köt egyezséget, hogy az állatok egészségi állapotáért átadás után felelősséget nem vállal.

Kérdés tehát, hogy ilyen egyezséget kötöttek-e ezen ügyletnél. Ha kötöttek, akkor az eladót semminemű felelősség nem terheli. De ha nem kötöttek volna, akkor sem volna az eladó kártérítésére kötelezhető ezen esetben, vagyis ezen esetről, mert a vevőnek módjában állott meggyőződnie az állatok etetéséről, tehát arról, hogy tuletetés nem történt, mert ha ez történt volna, akkor fölszólalhatott volna, de még azért sem, mivel a történt baj fölfehetőleg nem az eladó hibájából származott. Lényeges momentum az elbírálásnál az is, hogy az állatok etetés után 3 óra hosszan pihentek és csak azután mászaltattak. A fölfuodás pedig ha gyorsan erjedő és sok gázt fejlesztő takarmánytól ered, akkor az etetés utáni 3 órán belül föltétlenül megtörténik.

Ezen esetben tehát az a véleményem, hogy az eladót kártérítésre kötelezni nem lehet, itt legfőlebb méltányosságról lehet szó.

A fölfuodás (nem pedig fölpukkadás!) hisz ez megfulással, belső repedéssel, tehát rögtöni halállal jár!) okai többfélek lehetnek, azaz fölfuodást okozhat az is, ha a bélesatorna valamivel eltorolódik s a „szelek“ el nem távozhatnak. (Tudjuk azt, hogy nehéz hizottsertést az is megöl, ha erős szél ellen hajtják, vagy kocsin szájával a szék felé viszik, tehát a betóduló szél a tüdőben légzési zavarokat, rendetlen szív működést okoz és az állat vagy megful vagy szívvelhűdésben elpusztul.) A szóbanlevő 2 darab ökrnek fölfuodása tehát lehet többféle oknak az okozata és ez kiderítve nincsen.

kor szemelött
adalom kezét
népünk rövid
egész intéz-
hisz jól tud-
em mindig ok
gyar fogékony

yi András.

ITÉS.

zimén.

rdést intézte

lyben átvéve, 2
tán átmázás.
a kereskedő az
ra, megvizsgálta
ökröket átvette
bi vasutállomá-
lalt hajtatta ki.
ökrök felpukkadt,
sik, Budapestre
kellett eladnia.
özetet tuletetés
eskedőnek ez a
vatossági hiba?

a kereskedő
ellen kifogást
ánál azokat
a takarmány
s tekintetben
állott volna
z átvétel előtt
t nem tette
lékül átvette,
r az ő kára.
anis az már,
atok átadása
get nem vál-
„veszélyére”.
sági hiba, de
ben az eladó
a vevővel az-
tok egészségi
t nem vállal.
egyezséget
töttek, akkor
nem terheli.
r sem volna
ezen esetben,
ek módjában
léséről, tehát
mert ha ez
ott volna, de
föltehetőleg
t. Lényeges
hogy az álla-
pihentek és
uvódás pedig
lesztő takar-
utáni 3 órán

véleményem,
ni nem lehet,
szó.
fölpukkadás!
dással, tehát
ék lehetnek.
a bélesatorna
lek“ el nem
ehéz hizott-
ellen hajtják,
szik, tehát
si zavarokat,
az állat vagy
lpusztul.) A
uvása tehát
és ez kide-

Ninesen kizárva, hogy a nehéz (hat és fél métermázás!) ökröknek a távoli vasutállomáshoz való hajtása okozott valami bajt és ez annál is inkább föltehető, mert 16 kilométert tétetni hízóállatokkal 4 óra alatt, kissé *tulgyors* hajtás (hiszen 15 perc jut egy kilométerre). Ha az ökrök túl lettek volna etetve, akkor nem „masirozhattak” volna ilyen szépen. Ily nagy távolság behaladása közben különben az esetleges tuletetés káros következményei az üritések, párolgás stb. által is elsimulhattak volna, hiszen a felfuvódott marhát sok helyen éppen a „meghajszolással” gyógyítják.

Hogy a két darab ökrök mi ok következtében fuvódott föl, azt megállapítani nem tudom, nem hiszem azonban, hogy a hibás takarmányozás következtében. *Hiba volt azonban az, hogy a vevő a felfuvódott, tehát beteg ökröket a marharakodó vasutállomáson levő és a berakásnál (bevaggonirozásnál) eljárt állatorvos szakértő által nem gyógykezelte, hanem beteg állapotban rakatta be.* Mert ha ezt nem teszi, akkor a bajtól megmenekedhetett volna. A beteges állatnál a fölfuvódás később mindenesetre jobban előrehaladt, tehát az állatoknak vagy rekészizma vagy másféle belső része a feszítés következtében megsérült, az állat elgyengülése, akár fájdalmi folytán eldült vagy lefeküdt, esetleg a többiek rátaposhattak stb., azaz nem tudható, hogy szállítás közben mi baj érthette az állatokat, ami miatt azután kényszerűsra kellett őket megérkezéskor bocsájtani. Ha tehát a szállítás közben egyike ezen bajoknak megtörtént, akkor az ismét csak a vevőt terheli, mert a vasut az ily bajokért nem felel.

A vasut ugyanis kimondja az üzleti szabályzatában, hogy a szarvasmarhát a vagonban meg kell kötni. Ha most a fél a marhát a vagonban nem köti meg, vagy rossz kötéssel köti meg, mely elszakad (baj az is, hogy ha hosszúra kötik az állatokat, és így azok a megkötés mellett is elesnek, a kötélen összeketerődnek), akkor a szállítás alatt előforduló bajokért a vasut felelősséget nem vállal. Bizonyítani nem szükséges, hogy ezen esetekben előálló bajok (és egy hosszú tehervonat indításánál, tolatásánál származó hatalmas rántások, lökések mellett nem lehet csodálkozunk, hogy a bajok gyakoriak lehetnek, főleg a rosszul homokolt fenékű kocsiokban) a vevőt terheltek nem pedig az eladót, ezen bajok nem az ő hibájából eredvén. Kitűnik tehát, hogy annak, hogy a fölfuvódott állatokat Budapesten *kényszerűsra* kellett bocsájtani, az eladó föltehetőleg oka nem volt.

Ha most méltányos akar lenni a kárt szenvedett vevővel szemben — akivel talán régi üzleti összeköttetésben áll — akkor az árkülönbözetet (darabonként 30—40 koronát) vele megfizetheti, de viszont meg is tagadhatja a kártérítést — ha akarja. *D. B.*

TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Sierbán János.

A hó eltartásáról.

Bár az elmúlt hetekben oly szokatlanul kemény és hosszú ideig tartó, szinte állandónak ígérkezett hideg időjárás uralkodott, minek folytán már megteltek minőségileg is nagyon kielégítő jéggel vermeink, mégis érdemes lesz pár szóban a hó eltartásáról megemlékezni, ami fontossággal bírhat gyenge telek alkalmával, mint pl. a tavalyi és ott, ahol a gazdaság területén nincs oly folyó, tó vagy akár más kisebb álló víz, amelyek felületéről elegendő jeget biztosíthatnánk magunknak.

Jellemző például szolgálhat a gy... i gazdaság, ahol bár kétoldról folyó víz veszi körül (keletről a Sió csatorna, délről a Kapos vize), a jégbeszerzés mindig nagy gonddal, költséggel és csak lassan történik, mert az említett vizek sebes folyásuknál fogva csak

kemény és sokáig tartó, állandó hidegek mellett fagnak be, míg közönséges telek alkalmával csupán a Sióból táplálkozó rétöntöző árkok azok a helyek, ahonnan jeget lehet nyerni.

A hónap verembe hordását indokoltá teszi azon körülmény, hogy sokkal könnyebben és olcsóbban tudjuk a vermet megtölteni, miután közvetlen közeléből szállítjuk a havat; nem kell mint a jeget előbb vágni, kihuzkodni a vízből, elaprítani és partra hányni, kéznél van, éppen csak felrakni és lehányni szükséges (mindakettő könnyű munka). Fuvarozása kevesebb igás erővel és gyorsabban történik.

Gyenge telek alkalmával, midőn a jég vékonyságánál fogva nem éppen sokat érő, rá is vagyunk utalva arra, hogy jégzsükségletünk egy részét ily módon fedezzük.

És bár az idén bőviben voltunk a 18—20 cm. vastag jégnek, a már megtöltött jégvermek mellett mégis 1 verembe havat hordattam össze azzal a számítással, hogy a tehénészetnél nyert tej hűtéséhez előbb ennek tartalmát használom fel és csak ha kiürül — április közepe vagy vége felé, — kezdem meg a jégvermeket.

Hogy minél kevesebbe kerüljön az egész munkálat, tetőnélküli, vagyis nyitott vermet használtam erre a célra. S hogy a felrakodást megkönnyítendő, a hónap kupaczkoba, határokból hánysa se igényeljen kézierőt, egy egyszerű, bármely faragó által könnyen összeállítható hóeke járt a havat hordó fogatok előtt, kétoldalra összetölve a havat, míg a középen utat csinált a szán számára. Miután pedig okszerű a szükségeset a hasznossal egybekötni, hogy elejét vegyük az olvadás folytán keletkező emberre és jószágra kellemetlen a gyors munkát akadályozó sárnak, czélszerű lesz az épületek fala mellől elhányni, a szérűskertben és bekerített udvarokban összelapátolt havat is a veremhez hordani.

A hónap összehordáskori minősége lényegesen befolyásolja annak eltarthatóságát. A száraz, fagyos, szinte porszerű hó locsoláskor nagyon sok vizet vesz fel, a friss hó meg erősen üllepszik, sok levegő lévén közötte. Jó az 1—2 napos kissé fagyjárta, de azért még friss hó, amely lesulykolva és megöntözve teljesen összeálló, csak fejszével széjjelverhető, egyenmő tömeget képez.

Ha gyengébb hidegek mellett a havat mesterségesen, hulladék kö- és marhasó felhasználásával akarjuk megfagyasztani, úgy az olvadó, szinte lucskos hó, amelynek leve folyik a hordáskor, lesz a legmegfelelőbb. Itt a locsolás fölösleges lévén, ha jól lesulykolva, rétegenként 2—3 marék sőt rászórunk, az szinte szemmel láthatólag összekapja, megfagyasztja a hó felületét. Az idén azonban, hogy minél olcsóbban tudjuk a vermet megtölteni és mivel a hordáskor 10—14° R hideg uralkodott, feleslegesnek találtam a sózást. A hó összehordásánál ügyelni kell arra, hogy semmiféle idegen tárgy, mint gyökérdarabok, vagy növényrészek vagy egyéb más is nekerüljön közibe, mert ez bármily erős lesulykolásnál is megakadályozza azt, hogy a hó légmentes egyenmő tömegé fagyhasson össze.

A verem megtöltésénél előbb a falak mellett rozsszalmából csinált kék rakatnak le, hogy a hó a verem falaival ne érintkezhessek, ezután kezdődött a hó behánysása. Elérve a kék magasságát, a behánysást eszközlő gyerekek sulykokkal jól ledöngették a havat, amelynek felülete a vizes lajtokból csatornán egyenesen a fecskendőbe folyó vízzel lett erősen megfecskendezve. Erre most újra egy terítés jött a falak mentén lerakott 2-ik kévesor magasságáig, ami szintén lesulykolva erősen megfecskendeztetett. Így lett naponta 5 terítés csinálva. A munkánál uralkodó nagy hideg mellett, a vízzel való lefecskendezés után a különben is erősen összesulykolt hó annyira összefagyott, hogy 5 perc múlva már az ásó és lapát nem mentek bele és csak fejszével lehetett a nagyobb darabokban leváló jeges hó

felületét megbontani. Este az utolsó terítésnél kétszeres vízmennyiség lett a fecskendezéshez használva. Szabadon, tető nélkül állván a verem az éjjeli nagyobb fagy még inkább kezemre járt.

Harmadik nap már 5 terítés a föld fölé került, mintegy két méter magasan. Így hagytam azután allani néhány napig, nem mulasztva el az estéknél meglocsolást. Majd ez is feleslegessé váltott, hisz a nappal nem engedő, éjjel meg csak növekvő hideg anélkül is egy tömeggé fagyasztotta össze a verem tartalmát.

Letakarásához vastagon egy réteg szalma, erre egy réteg törek, majd ismét szalma került kazal formában, éppen csak a bejáráshoz lett pár darab ágfa ajtónak felhasználva.

Mint ezekből látható, az egész munkálat nem sokba kerül és miután az így összegyűjtött hóval sok jeget takaríthatunk meg, mert a tavaszi hónapokban nem kell még a jégvermekhez nyulni, megérdemelné ez az eljárás azt, hogy jobban elterjedjen és általánossá váljék. A felhasznált kézierő legnagyobb részét 13—16 éves gyerekek és leányok képezték, akiknek ebben az időszakban különben sem sok napszámot fizetünk, a tetőnek odahordott szalmát és töreket pedig a verem kiürültével felhasználhatjuk alomnak ép abban az időben, amidőn a tavaszi szántás-vetési munkálatok gyorsítása folytán az állatok takarmányozásához és almozásához szükséges fogatokat anélkül is a mulhatlanul szükségessé redukáljuk.

Krón Dénes.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

„Buza, illetve tengeri után vetett rozs miatt megbírságható-e a bérlő” ezimű kérdéshez.

III.

Az üzemtani rovatvezető ur szíves felhívására bátorkodom szerény nézetemet kifejteni fenti kérdésre.

Tekintve azt, hogy a haszonbéri szerződés oly okszerű vetésforgást követel a bérlőtől a birtokkezelést illetőleg, mely által a talaj termőképessége leginkább fentartatik s egyebekben csakis azt írja elő, hogy a szántóföld $\frac{1}{4}$ -része évenként ugar maradjon, amely részből ismét a megtrágyázott területen zöldtakarmány természetű, a többi $\frac{3}{4}$ -része vonatkozólag azonban semminemű határozott utasítást nem ad. Tekintetbe véve továbbá azon körülményt, hogy a bérlő a gazdasági épületek csekély volta következtében csak közepes számú marhaállományt tarthat s innen eredő csekély mennyiségű trágya miatt okszerűen nem gazdagodhatik, saját jóvoltából évenként 4—5-ezer mm. gyári trágyát vesz igénybe a bérlélt gazdasági területen. A földjét bérbeadó tulajdonos ily bérlő ellen semmiesetre se lépjen fel követeléssel, illetve kártérítési igényrel, mert azt, tekintve a szerződés hiányos voltát, egyik hazai bíróság sem fogja jogosnak elismerni s az ilyen perlekedés az erkölcsi sikeretelenség felül anyagi áldozatba is fogkerülni.

Itt az az eset, hogy a bérlő idegen trágyát hozott a gazdaságba s ennek dacára is megtartja a szántóföld negyedrészen az ugart, illetve a trágyázott részen a szerződés szerint megengedett zöldtakarmánytermesztést; a többi háromnegyed részen pedig nem lévén szerződés utasítva, illetve korlátozva a gazdasági rendszert illetőleg, miután vett trágyával is javítja a földet, okvetlenül fenntartja a talajnak szerződéskövetelte termőképességét.

Egészen más elbírálás alá esik azonban az a kérdés, hogy az illető bérlő okszerű vetésforgó alkalmazásával kezelte-e a haszonbérlet birtokot; illetve az a kérdés, hogy mit értünk okszerű vetésforgó alatt?

Itt első sorban megkülömböztetni kell az

okszerű gazdálkodást az okszerű vetésforgó alkalmazásával való gazdálkodástól.

Okszerűen gazdálkodik minden gazda, ki gazdálkodásával a legnagyobb jövedelmet éri el, anélkül, hogy a föld termőképességét csökkentené. Tehát gazdaságában rengeteg trágyát alkalmaz, veti földjét derűre-borura minden következetes meghatározott rendszer nélkül. Azaz sok trágyával szabadon gazdálkodik.

Ettől lényegesen különbözik az okszerű vetésforgó alkalmazásával való gazdálkodás, mely helyesen keresztül vive szintén a legnagyobb jövedelmet adja s emellett a föld termőképességét nemcsak nem csökkenti, hanem azt alapos talajmiveléssel folytonosan növeli is.

Legkitünőbb példa erre a német gazda. A német gazdák az őket leginkább jellemző higgadt, állhatatos és pontos természetüknél fogva soha sem térnek el az okszerű vetésforgó alkalmazásától s innen van az, hogy ők sokkal gyengébb talajokon a mennyiséget illetőleg mily óriási termésátlagokat érnek el.

Mit értünk már most okszerű vetésforgó alatt? Okszerű vetésforgó alatt értjük mivélés alatt álló szántóföldeink akkénti kezelését, hogy a termelés által az anyaföldtől elvont erőt, más megfelelő anyagokkal, akár helyesen kezelt trágyatelepek anyagával, akár jól megválasztott műtrágyák alkalmazásával, vagy legenygyűjtő pillangó növények termesztésével pótoljuk; a növényeket pedig, legyenek azok takarmány, gabonaneműek, vagy kereskedelmi magvak, helyes egymásutánban helyezük el szántóföldeinkben és pedig úgy, hogy az őszi után tavasziakat, a szalmás, illetve kalászos gabonák után kapásokat és takarmányféléket vetünk, oly növények után pedig, melyek a termőréteg felső részéből elnek, ismét oly növényeket teszünk, melyek a termőföld alsó rétegeit veszik igénybe.

Ha már most az ilyen okszerű renddel megállapított forgót, megfelelő talajmiveléssel kötyük össze, amennyiben az összes tavaszi növények alá őszzel és pedig a termőtalaj vastagságát tekintve véve mélyen szántunk s még hozzá az aratás után a tarlókat sekélyen lebuktathatjuk, oly okszerű vetésforgó alkalmazásával gazdálkodunk, hogy gabonatermésünk okvetlenül úgy mennyiségre, mint minőségre nézve is a legmagasabb igényeket kielégíti, mi mellett még termőföldrünk termőképességét is fokozatosan emelni fogjuk. Evvel egyszersmind elértük azt az elvet, hogy okszerűen és okszerű vetésforgó alkalmazásával gazdálkodunk.

Ami már most a vetésforgók helyes, illetve okszerű összeállítását illeti, a fenti elvek fenntartása mellett is, kaptafára útni nem lehet, de nemis szabad. Semmiféle munkálati ténynél nem döntenek annyira a körülmények, mint a gazdálkodásnál. Itt a talajfekvés, kereskedelmi viszonyok, éghajlat és egyéb körülmények döntő befolyást gyakorolnak a helyes forgó összeállítását illetőleg. Másképpen gazdálkodik a homoki gazda, másképp az, ki szép fekete kötött, másképp, ki csekély termőréteggel, másképpen, ki szikes- vagy vályogtalajjal rendelkezik. Másként állítja össze vetésforgóját, ki dohányt termeszti, másként, ki a cukorrépat és árpát tekinti a gazdaság főjöveldelmi forrásának. De még a dohány elhelyezésére is két, illetve három eset foroghat fenn, mert nagy különbség homokos talajon, gyengébb hegyvidéken vagy a kötött alföldi talajon a dohányt a forgóba beilleszteni. Ezenkívül sok gazdaságban az állattartás, különösen a tehenészet befolyásolja a forda összeállítását, míg a nagyobb repezetermesztő gazdaságok ismét külön fordát követnek.

Hazánkban leginkább elfogadott vetésforgó a négyes, de ez csakis úgy lesz okszerű, ha a növényeket fent említett helyes egymásutánban helyezük el. Ugar, trágyás ugar, ami manapság már nem igen fordul elő, trágyás zöld-takarmány első évben; második évben őszi kalászos: buza, rozs; harmadik évben kapás: tengeri, burgonya, répa; negyedik évben

tavaszi kalászos. Ez a legjobb forda azon esetben, ha jó földön gazdálkodunk s különösen, ha az egész negyedrészen takarmányt termesztünk erős trágyázással, továbbá, ha legalább a tavaszi kalászosok alá őszzel a talajkörülmények megkövetelte mély szántást alkalmazunk. A trágyázatlan ugar után még három évig vetett gabonaneműek a talajt nemhogy javítják, de annak határozottan ártalmára vannak.

Visszatérve a Közteleknek „buza, illetve tengeri után vetett rozs miatt megbírsághatóság a bérlő” című közleményére, alapjában a bérlő semmiesetre sem alkalmazta helyesen a négyes forgót. Első sorban azért nem, mert őszi kalászos után ismét őszi kalászos vetett. Gondoljuk meg, hogy a termőföld, bárha az trágyázva is volt, huszonkét havi kihasználtság közben összesen csak két hóig pihent, mert az őszi buza szeptemberben lett elvetve, júliusban learatva, utána a rozs szeptemberben elvetve és ugyancsak a következő július elején learatva, ez tehát határozott kizsárolása a földnek, mert a kétrendbeli őszi gabona 22 hónapon át élt a termőtalaj felső rétegéből, anélkül, hogy közben egy őszi eszközölt mély szántást kaphatott volna.

De a tengeri után való rozs vetése is csak az esetben állhat meg, ha a tengeri alá már őszzel megadtuk a mély szántást, mi pedig csak egyes uradalmakban fordul elő.

Huáder György.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

46. kérdés. Mult év december elsején 40 drb tarka, egyrésze mustrádkör, egyrésze a gulyából kiselejtezt tinó, páronként allag 1000 kg. élősulyban lett hizlalás ezéjából lekötve.

Mult hóban páronként 60 kg.-ot gyarapodtak, 20 kg. burgonyát, 30 kg. répat, 1½ kg. korpát, 1½ kg. ocsudarat és jóminőségű löherszenát kaptak 1000 kg. élősulyra. Tisztelettel kérdelem, minő etetési rendszert kövessek, hogy söréim minél hamarabb készen legyenek. Rendelkezésemre áll répa, burgonya, tengeridara mm.-ja 5 frt 80, korpá á 4 frt 30, ocsudara á 390, repeze és tökmagpogácsa á 7 frt, buza, polyva, jóminőségű löherszena, esetleg zabosbüköny. S. D.

47. kérdés. Kérek választ, vajjon a tengeri, tekintve az idej nagy penészesedést, ezen gombák működése folytán tápértékéből mennyit veszít? Csutkával megdarált penészes tengeri göböllyökkel etethető-e? Nem okoz-e elváltozásokat a gyomorban? A csutka mennyiben helyettesitené így a polyvát? M.

48. kérdés. A kezelésem alatt álló egyik majorban rendszerint az ürübirkák szoktak koncentrálni lenni. S most már a 3-ik tél az, amelyben ezen ürük között a gyapjurágás felép. Ezidőszerint még nem sok a gyapjurágó, de az előző években roppantul elcsufították a falkát, dacára annak, hogy megkísérlettem mindenféle szert, amelyekről régebbi juhászati munkákban olvastam. Hogy a fellépett gyapjurágást elfojthassam, kérek szives utbaigazítást a tennivalókra nézve.

Miután pedig kétségtelen, hogy ezen gyapjurágás a takarmányozással összefüggésben (mert amint legelőre jut a birka, pár nap alatt megszűnik a gyapjurágás) tudatom, hogy az ürük takarmányozása a következő szokott lenni: Reggel őszi szalma, délben takarmányrépa vagy cukorrépafej, vagy répaszelet, este tavaszi szalma. Ezidőszerint kapnak fejenként reggel 1 kg. zabszalmát, délben 1½ kg. takarmányrépát, este buzaszalmát ad libitum. Az ugyanazon majorban lévő toklyóság közt takarmányt is kap, nines gyapjurágás, de annyi takarmányom nines, hogy az ürüknek is adhassak.

V. K.

49. kérdés. Kifizetné-e magát 6 koczához és 1 kanhoz egy kanászt tartani, évi bér, mivel öregebb ember vagy erősebb gyerek (16 éves) is talán megfelelné, 80—100 korona bér és ellátásér kapnék, a földnek 1000 □-ként 16 frt a bérléte, ezt persze herésnek kellene átalakítani; mennyi □-ól herésre van szükség 8 drb öreg disznónak, júliusba már tarlóra járhatnának, mennyi árpát vagy kukoriczát adjak a göbréknek naponként a szoptatás, mennyit a vemhesség ideje alatt és mennyit a meddőség ideje alatt. Ugyazint mennyit a répából vagy burgonyából, szóval hogy takarmányozásba részesítsem a disznókat és hogy 2-szeri malacoztatásnál hány malaczra számíthatok és végül ami a legfontosabb, járna-e remélhetőleg megfelelő haszonnal a vállalat, 12 koronáért adva el a malacokat 6 hetes korukban. B. A.

Feleletek.

Marhahizlalás. (Felelet a 46. sz. kérdésre.)

Számításunk szerint a páronként 1000 kg. élősulyal bíró törekkel etetett 20 kg. burgonya, 30 kg. répa, 1½ kg. korpá s 1½ kg. ocsudara körülbelül 11½ kg. szárazanyagot és 9½ kg. emészthető szervesanyagot tartalmaz, ami a hizlalás elején elégséges is, mert 1000 kg. élősulyra mintegy 10—18 kg. em. szervesanyagot czélszerű a hizómarhával etetni, melyből körülbelül 7 kg.-nak a szálastakarmányban, a többinek pedig a nemszálasban kell előfordulnia, ami a jelen esetben meg is történt. Ezután tehát csak annyiban czélszerű a takarmányon változtatni, hogy ugyanannyi répa s burgonya mellett fokozatosan több s több abrakot s kevesebb szálast etetve, mindinkább töményítetebbé tegyük az össztakarmányt; az abrakszaporítást pedig főleg tengeridarával czélszerű eszközölni, mert a 14 K.-ás olajpogácsa nem képes a kifejlődött állatnál a 1160 koronás tengerivel versenyezni. A hizlalás második felében pl. a következő adagolást lehetne alkalmazni: 20 kg. burgonya 30 kg. takarmányrépa, 15 kg. korpá, 1½ kg. ocsudara, 3 kg. tengeridara, 9 kg. hereszéna s 5 kg. tavaszi szalma vagy polyva. Ebben körülbelül foglalhatjuk: 25½ kg. szárazanyag, 204 kg. fehérje, 044 kg. zsír és 1598 kg. szénhidrát, vagyis összesen 1846 kg. em. szervesanyag, melyből 64 kg. a szálasban; emészthetetlen ballaszt 70 kg.

Cselkó.

Penészes tengeri etetése. (Felelet a 47. sz. kérdésre.) E lap mult évfolyamának 10-dik számában tüzetesen megbeszéltük, hogy a penész nem árt az állatnak; s hogy dacára annak még sem szeretjük, ha a takarmány megpenészesedik, annak más az oka, nevezetesen részint az, hogy a penész a takarmány táplálóanyagain élőködve, megkevesbiti azokat, de kivált a zsirt, részint pedig, hogy a penész szaporítja a takarmány viztartalmát, s ezáltal arra készíti azt elő, hogy oly bakteriumok telepedjenek le rajta, melyek mérges anyagokat termelve, egészségtelenné teszik a takarmányt. Ezért csak azt mondhatjuk a penészesedő takarmányról, hogy az eleintén nem árt, de később mindinkább egészségtelen lesz; miután pedig a takarmányon nem lehet látni, hogy a kérdéses bakteriumok jelen vannak-e már vagy nem, általában azt ajánljuk, hogy a penészes takarmányt csak leforrázva, vagy még inkább csak főzve, vagy páczolva etessük, mely esetben a kérdéses bakteriumok megsemmisülnek, s mérges anyagcsere-termékeik kilugoztatnak a takarmányból. Igaz ugyan, hogy ez az előkészítés ujból némi tápértékbeli csökkenést von maga után, de így legalább bátran etethetjük a penészes takarmányt.

A tengericsutka tápértéke nagyobb mint a polyváé, mert a csutkában jóval több a szénhidrát; e szerint tehát a csutka nagyon jól helyettesitheti a polyvát.

Cselkó.

Gyapjurágó ürük. (Felelet a 48. sz. kérdésre.) Miután a jelen esetben valószínűen a takarmánytól, illetve attól származik a gyapjurágás, hogy nagyon kevés fehérje foglaltatik benne, talán annak szaporítása által lehetne a bajt megszüntetni. Ezért ajánlatosnak vélnék az ürüknek némi szénát, vagy ha az lehetetlen, legalább kevés olajpogácsát (pl. 1000 kg. élősulyra s naponta 2 kg. repcepogácsát) juttatni s azonkívül mindenestre marhasót is, mert a juhok főleg sósízű zsirja miatt rágják a gyapjut. Továbbá amennyire az időjárás engedi, szabadba is czélszerű a juhokat kiereszteni, mert minél többet vannak kint, annál kevesebbet gondolnak a gyapjurágásra. Végre a baj kezdetén czélszerű lett volna az első gyapjurágókat a nyájtól elkülöníteni, mert ezek tanították a többi juhokat rá. A jelen esetben mindenestre az a fő, hogy a kérdéses ürük sokat tartózkodjanak a szabadban s hogy a mostaninál több fehérjét s kevés sót is kapjanak. *Cselkó.*

Yorkshire-sertések táplálása. (Felelet a 49. sz. kérdésre.) A herének sertésseli legeltetését tüzetesen megbeszéltek e lap múlt évfolyamának 26-ik számában. A középnagy sertésre kerekcszámban 100 négyszögöl herést számíthatunk akkor, ha azt tavasztól a tarló felszabadulásáig kizárólag csak azon tartjuk, míg ellenben ha mást is adunk a sertésnek, akkor természetesen kisebb darab heréssel éri be. A tisztavérű yorkshire-sertés különben nagyobb igényű, semhogy nyáron csupán csak legelőn lehetne tartani.

A sertés téli takarmányát súlyához kell viszonyítanunk, még pedig 1000 kg. élősulyra számíthatunk a meddő koczáknál: 20 kg. főtt burgonyát, 20 kg. nyers répát, 5 kg. árpa s 5 kg. tengeridarát. A hasaskoczákra egy-egy s a szoptatókra két-két kg.-al több árpát s tengerit kell számítanunk s azonkívül polyvát (ha lehet herepolyvát) is czélszerű a koczáknak adni. A yorkshire-koczáknál kétszeri fiadztatással 14—20 malaczra számíthatunk évenként. Arra a kérdésre pedig, hogy a 6 db koczával s egy kanállal üzött yorkshire-tenyésztés kifizetheti-e a magát, alig felelhetünk, mert a dolog úgy áll, hogy a kisembernek, aki háznépével együtt maga gondolja a sertést, egy koczáknak a tartása is kifizetheti magát, míg ellenben aki kondást kénytelen felfogadni, főleg csak akkor foglalkozzék sertéstenyésztéssel, ha sertései körül kellően foglalkoztatni tudja a kondást, ami azonban 7 db tenyészsertésnél alig lehetséges. Ily kevés koczával továbbá a kantartás is nagy teher, mert annak költségeiben mindössze csak hat kocza osztozódik. *Cselkó.*

IRODALOM

A székely-kongresszus könyve.

Az OMGE. 700 oldalas kötetben számol be azokról a tanácskozásokról, amelyek a nyáron lefolyt székely-kongresszus alkalmával apróra folderítették a Székelyföld gazdasági, kulturális és társadalmi bajait. A vaskos kötet Darányi földmivelési miniszter támogatásával a napokban jelent meg. Lehetetlen érdeme

szerint méltatnunk e könyvet, mert végig kellene mennünk a székely nép életének egész széles mezején; a kongresszus felölelte nemcsak a legégetőbb gazdasági kérdéseket, hanem merészen belenyúlt a mindennapi élet százféle megnyilvánulásába s föllállított oly gazdag programot, mely előreláthatólag évtizedekre menőleg iránymutatóul szolgálhat.

A kongresszus öt szakosztálya közül különösen a harmadik vonta a legtöbb érdeklődőt vitába, mert ennek keretén belül kerültek tárgyalásra azok a kérdések, amelyeknek mikénti megoldásától függ a székelyek sorsának alakulása. A tagosítás és arányosítás fölött széles mederben s magas színvonalon folyt a vita. A hitelélet teréről a szövetkezeti szervezkedés, a takarékpénztárak reformja s a székely jelzőlog e hitelintézet föllállításának kérdése nyert alapos megvilágítást; az utóbbi különösen időszerűvé tette a Magyar Földhitelintézet által megindított mentőakció. A végrehaltási törvény módosítása és az uzoratorvény szigorítása tárgyában a székely-kongresszus nagyjában magáévá tette azokat az irányelveket, amelyeket a gazdaközönség képviselői a legutóbbi időben ismételt hangszóval.

A telepítéssel foglalkozván, a kongresszus megdöntötte azt a tévhitet, mintha a székelyekben az ősi földjükről való kitelepítés segítene s rámutatott az ellenkezőre, hogy t. i. a Székelyföld határain belül eddig kellőleg ki nem használt területeken kell a földnélküli székelyeket letelepíteni. Végül szó esett az agrár örökösödési jogról, melynek reformját a Királyhágon túl sürgetik.

Az östermelési szakosztály különösen az állattenyésztés fokozottabb fejlesztését látta szükségesnek, mert ez a gazdasági ág felel meg leginkább úgy a Székelyföld földrajzi viszonyainak, mint a nép hajlamainak. Emellett azonban a kereskedelmi növények termesztését is sürgeti a kongresszus, különösen a kender- és lentermesztést, amelynek szép jövője lenne a székelyek földjén. Rámutat azokra a rengeteg bányászható kincsekre, amely kiaknázásra várnak.

A kongresszus — számotvetve korunk szellemével — a termelés és értékesítés kérdéseinek megoldásánál mindig élénk figyelemmel van a szövetkezésben rejlő erőre s e tekintetben nem mutatkozik semmi különbség a gazdák által látogatott östermelési és az ipari (II.) szakosztály között, amelyet a marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara szervezett. Itt is lépten-nyomon azzal a kívánsággal találkozunk, hogy kisemberek szövetkezetek útján igyekezzenek lábraállítani.

A második osztály legfontosabb pontját a székely vasutak kérdésének tárgyalása foglalta el. Szinte legendászerű az a küzdelem, melyet a Székelyföld évek óta kifejt, hogy vasuti összeköttetést nyerve, végre érvényesíthesse erejét és betölthesse hivatását.

A gyári, kézi és háziiparnak jóformán minden ágazata tárgyalás alá került s a kongresszus határozataiból azt látjuk, hogy a Székelyföldön a fa-, kő-, agyag- és fém-, fonó- és szövőipar, szesz-, sör- és szódagyártás, valamint a háziipar tiszteletreméltó multtal és szép kilátással kecsegtető fejlődési képességgel bír. E szakosztály foglalkozott az ipari és kereskedelmi képzés, munkásközvetítés, gabona- és

ásványvízkereskedelem s végül vízi- és közutak kérdésével.

Az Erdélyi Magyar Közmivelődési Egyesület által előkészített közmivelődési (IV.) szakosztály a lelki élet és kulturális haladás szükségleteivel foglalkozott. Tudományos alapon fölfejté e szakosztály a székelység történeti intézményeit, vizsgálja e népet szociológiai szempontból s a Székelyföld fajképességét. Gyönyörű egyetértésben szólalnak meg a különböző keresztény felekezetek, hogy a vallás-erkölcsi élet számos teendőire mutassanak.

Az elemi népoktatás legalsó fokától, a gazdasági ismétlő-iskolákon, a katonai szakoktatáson, iparos- és kereskedő-tanonczi-iskolákon végigmenve a magasabb közoktatásig minden oktatásügyi kérdés szőnyegre került a kongresszuson. Az emberbaráti intézetek, közmivelődési segédintézmények s a cselédoktatás mellett különösen a közegészségügy kérdésének tárgyalása érdemel figyelmet, mert ebből csakugyan megdöbbentő képet nyerjük a Székelyföld elmaradottságának.

Logikus összefüggésben a négy szakosztályban előadott gazdasági és társadalmi bajokkal, a kongresszus kivándorlási (V.) szakosztályában elhangzott beszédekből sötét kép tárul az olvasó elé. A székely kivándorlás történeti előzményeiből s mai állapotából látjuk, hogy a multban annyira elhanyagolt székelység mily rohamosan pusztul ősi földjéről, s hogy azok, akiket a mostoha sors Romániába vetett, miként szenvednek gunyt, megvetést és üldöztetést. Orvosszerű ajánlja e szakosztály a megragadó tájakban dus Székelyföld turisztikájának és páratlanul gazdag fürdőinek fejlesztését, s végül a társadalmi szervezkedést, amely a tevékeny Székely-Társaságokban már örvéndesen halad is előre.

E vázlatos ismertetésből kitűnik, hogy a székely kongresszus kiadványa teljes képet nyújt a Székelyföld multjáról, szomorú jelenéről s ragyogó fénykévét vet jövőjébe.

A kötet kiadásával olyan emléket állított magának az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a Székelyföldön, mely ércznel maradóbban hirdetni fogja egy ősrégi hazafias tartozás lerovását keleti testvéreink iránt s amely megingathatlanul odaköti az OMGE-t s általa a magyar gazdaközönség nagy erejét a székelyeket mentő akcióhoz.

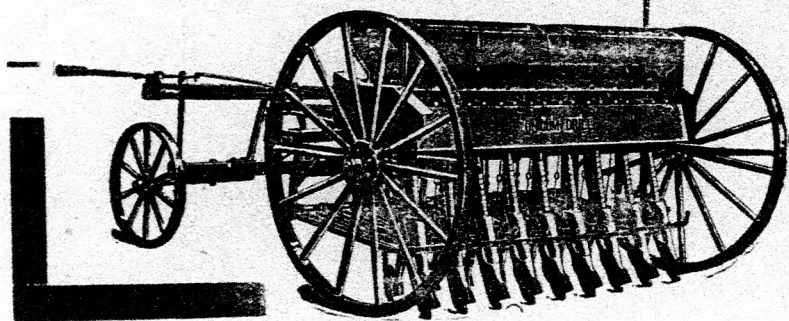
Az értékes könyvben felhalmozott rengeteg anyagot Buday Barna, a „Hazánk” felelős szerkesztője, kongresszusi főtitkár rendezte sajtó alá. A mű 4 koronáért megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kongresszusi irodájában. Postadíjjal együtt 4 korona 30 fill. (Budapest, IX. Köztelek-utca 8.) *B. K.*

Az angol gyarmati kereskedelmi politika új kérdései.

(György Endre, a m. kir. földmivelésügyi miniszter londoni szaktudósítójának jelentése.)

Az önállóan kormányzott gyarmatok és az anyaország közötti értekezletek közül a harmadik van most folyamatban. 1887-ben lord Salisbury elnöklété alatt folytak és 1897-ben ismét általa hívtak össze. Már az első alkalommal kifejezést adott Salisbury a maga politikai éleslátásával annak, hogy ezen értekezletek előtt fényes jövő áll, s maga az első értekeztet szabályozta,

UNICUM-DRILL

sorbavetőgép az egyedüli, melylyel sík vagy hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 20.000 darab vetőgép készült és az egész világban elterjedve. Ezer és ezer elismerő nyilatkozat. MIELŐTT VETŐGÉPET VESZ ÉRDEKLŐDJÖN AZ „UNICUM DRILL” VETŐGÉPEK IRÁNT GAZDATÁRSAINÁL

MELICHAR FERENCZ BUDAPEST, VI.,

NAGYMEZŐ-UTCA 98. SZÁM. Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND, KIZÁRÓLAGOS VETŐGÉPGYÁR

hogy az ausztráliai squadron költségeihez mennyivel járuljanak az ausztráliai gyarmatok. Az 1897. évi értekezlet alkalmával már a kereskedelmi kérdések is szóba kerültek; sőt ez értekezletnek meg volt az eredménye az európai vámpolitikára is, hogy a gyarmatok egyenes kérelmére mondta fel Anglia a német és a belga szerződéseket, a melyek útjában állottak a gyarmatok kedvezményes elbánásának.

Ismeretesek az eredmények, Németország egyszerre, mihelyt Kanada az aranyországnak kedvezményes vámokat biztosított, a kanadai terményeket kizárta a legtöbb kedvezmény záradéka alul, s ezzel tényleg a német piacról. Igaz, hogy időközben mind Németországgal, mind Belgiummal az angol kereskedelmi viszonyok ideiglenesen rendezettek; de az is igaz, hogy éppen a kanadai eredmények elvették az ausztráliai gyarmatok kedvét attól, hogy ők is kedvezőbb vámokat adjanak az anyaországnak, mert az által nagy német üzleti forgalmuk nyilván veszélyben forgott volna. Igaz azonban másrészt az is, hogy az angol kormány részéről újabban is tettek olyan nyilatkozatok, a melyek arra engedtek következtetni, hogy csak oly kereskedelmi szerződéseket hajlandó kötni, a melyek teljesen fentartják cselekvési szabadságát a gyarmatokkal szemben. Határozottan ezt azonban sehol sem mondta ki egyik tagja sem a kormánynak.

Chamberlainról, aki ma a vezető lelke az imperializmusnak, azt állítják, hogy az ő kedvező eszméje a vámegegyesület volna Anglia és gyarmatai között. Erre sincs kétségtelen bizonyíték. Arra azonban igenis van, hogy ez eszme ma lehetetlen. Maguk a gyarmati miniszterelnökök egymás után nyilatkoztak ellene. Ők a saját iparokat védeni akarják az angol ellen is, s amit ajánlanak, az, hogy kevésbé védjék s ha már mégis bejön idegen áru, az inkább legyen az anyaországi, mint idegen államé. Így hát a vámegegyesület eszméje ma feltétlenül csak elméleti becsü.

Sokkal gyakorlatibb a vámkedvezményes eszméje. Alig lehet tagadni, legalább elméletileg, hogy ha a határforgalmi kedvezmény jogosult (legalább oly mértékben, mint a hogy mi is élünk vele, például Szerbiával szemben, vagy az olasz borvámklauzulában), akkor jogosult volt az a felfogás is, hogy ugyanazon korona alatt élő államok, amelyek hova-tovább erősebb politikai kapcsolatba is kívánnak jönni egymással, ily különös kedvezményeket a legtöbb kedvezmény záradéka mellett is stipulálhatnak; de hát ez a kérdés az egyezkedés kérdése és hogyha a legtöbb kedvezményi záradék ellen olyan éles állást foglal el Németország, az egész kérdés reá nézve elméleti. A törekvés kétségkívül megvan, és nagyon sok tárgyilagossá érve támaszkodik itt.

Magáról Chamberlainról még azt sem lehet kimutatni, hogy ezen utóbbi eszmével azonosította volna magát, ámbar politikája általános irányának kiegészítő része, sőt az az aggodalom is — legalább részben — alapos, hogy ha az imperializmus nem vezet is szükségképpen vámpolitikára mindenestre erős elősegítője az imperialisztikus törekvéseknek.

A most folyó értekezleten részt vevő többi miniszterelnökök azonban kevesebb tartózkodást mutatnak ez irányban. Kanadának miniszterelnöke nyíltan kifejezte ezt, sőt törvényhozásilag is életbe léptette; az ausztráliai és a newzeelandi miniszterelnökök határozati javaslati közé ezt is felvette, a délafrikai fokföldi és natali, ugyszintén a newzeelandi miniszterelnökök teljesen ugyan ezen állásponton vannak. Hogy a nem önálló gyarmatok követnék az anyaország politikáját: arra nagyon is szembeöltő példa India eljárása a cukorkérdésben most, míg a csendes tengeri szigetek, a Fiji csoport és az új Hebrida csoportra nézve a most folyó tárgyaláson fognak döntő természetűek lenni. Sőt azt sem lehet tagadni, s a kérdés politikai nehézségeit csak súlyosbítja, hogy a gyarmati miniszterelnökök nagy része, nyíltan vagy hallgatóságosan azért vitte bele a gyarmatokat abba, hogy a délafrikai csatatérre minden kötelezettség nélkül segítségnyújtást küldjenek, mert ily módon remélték az angol kereskedelemben előnyös helyzetüket biztosítani.

Kívül esvén tehát ma a vámegegyesülés kérdése mind védelmi, mind pénzügyi politikai okokból (a gyarmatoknál, különösen Ausztráliánál) a gyakorlati politika keretén, érdekes az a

formula, a mivel Seddon, a newzeelandi kormány részéről formulázta a gyarmatok álláspontját ez irányban:

„Lényeges, így szól 6 pontból álló határozati javaslatának elsője, hogy az anyaország, mint ő Felsője tengerentúli birtokainak jólétére, hogy azon birtokokban, a melyekben még nincs behozva, adassanak preferenciális vámtételek, a brit hajókon szállított brit készítményű árukra vetett vámok leszállítása útján és hogy az anyaországban a most vám alá eső gyarmati terményeket sujtó vám leszállíttassék.”

A többi pont főleg politikai természetű, a közös szárazföldi és tengeri védelemre vonatkozik; azonfelül óhajtanóknak mondja a gőzhajójárásiok segélyezését és a gyarmati értekezletet rendszer megtartását minden három évben.

A kérdés tehát határozott formában van felvetve; de még ilyen formában is sok nehézséggel van összekötve. Az értekezlet tárgyalásai bizalmas jellegűek; a mellett tisztán informatív természetűek, mert hiszen az azon résztvevők közül senki sincs külön meghatalmazással ellátva, tehát ami eredmény elérték, azt is csak évek múltán lehet megfelelő formában önteni.

Annai azért már is (július hó 2-án) kiszivárgott, hogy a tárgyalások sorrendjén első sorban felvetett kérdésnél: a közös védelem kérdésénél is alapos ellentétek merültek fel. Az anyaország kívánalmi abban a tekintetben, hogy az önálló gyarmatok rendszeresen járuljanak hozzá kontingenseikkel az anyaország szárazföldi és tengeri hadseregéhez, nem találtak visszhangra a gyarmatoknál, a kik független elhatározásuknak akarják fentartani annak megállapítását, s miután az egész kérdés lényege sokkal inkább politikai, semmint gazdasági, nem lehetetlen, hogy már maga ezen első nehézség meglehetősen le fogja hűteni a kereskedelmi politika terén való erősebb reménykedéseket. E tekintetben azonban világos, hogy ezen értekezlet még sem egészen meddők még akkor sem, ha azoknak látszanak. Például 1897-ben a gyarmati penny-postát elejtette egyhangulag az értekezlet, s ma mégis majdnem teljesen meg van már. Nem lehetetlen, hogy a mi ma elesik, megújulva kél életre máskor.

(Vége következik.)

A szesz technikai felhasználása Németországban.

(Báró Malcomes Jeromos, miniszteri tanácsos, a m. kir. földművelésügyi miniszter berlini szaktudósítójának jelentése.)

A szesznek technikai célokra, világításra, erő- és hőfejlesztésre való felhasználása s a gáz, kőolaj és szén versenytársává avatása a szeszipart, nevezetesen a mezőgazdasági szesztermelést legszűkebb körökben érdeklő kérdések közé teszik. Németország — mezőgazdasága nagy részének a szesztermelésre való utaltsága és e legfontosabb mezőgazdasági iparral való összeköttetése folytán — e téren a kezdeményező, uttörő és vezető: az általa nyújtott példa és felmutatott eredmények már Franciaországot is utánzó cselekvésre buzdították; legújabbán pedig Ausztria intőző köreibenek figyelmét is felkeltette e nagyjelentőségű kérdés.

Az okok, melyek Németországot ezen irányban olyan erőteljes tevékenység kifejtésére indították, kiterjedt mezőgazdasági szesziparában és ennek folyton emelkedő termelésében, különösen fő nyersanyagának: a burgonyatermesztés óriási emelkedésében keresendők; az elért eredmények pedig ezen ipar szerveztségének, valamint a törvényhozás által nyújtott támogatásnak és annak az érdeklődésnek s jóindulatnak köszönhetők, melyben a mérvadó tényezők, a legfelső helytől kezdve, ezt a kiváló közgazdasági fontossággal bíró kérdést részesítik.

A szóban levő tárgy kellő áttekinthetése szükségessé teszi mindenekelőtt Németország szeszipara terjedelmének és természetének, valamint a szesz technikai felhasználása iránti mozgalom előzményeinek és keletkezésének rövid vázlatos ismertetését.

A szeszipar ezidőszertani nagyságát és jellegét az 1900/1. évi termelési időszakra vonatkozó alábbi adatok mutatják:

Létező szeszfőzdék jellege	száma	Termelt szesz	
		összes mennyisége	ebből kontingens
hektoliter			
a) mezőgazdasági:			
burgonyát dolgozó	5,796	3,296,705	1,754,032
gabonát dolgozó	6,164	249,476	142,504
b) ipari:			
burgonyát dolgozó	61	6,075	4,595
gabonát dolgozó	884	364,273	154,463
melasse-t dolgozó	27	83,797	79,892
egyéb anyagokat dolgozó	239	719	562
c) nemlisztes anyagokat (bort, sörgyári hulladékot, törkölyt, gyümölcsöt stb.) fel dolgozó:			
ipari természetű biró üzem	227	10,254	7,152
kis üst	61,442	40,561	—
összesen	74,840	4,051,860	2,143,200

Ezek a számok képet adják Németország szeszipara közgazdasági jelentőségének s igazolják egyúttal azt is, hogy ezen ipar joggal nevezhető mezőgazdaságnak, miután az összes termelt szesz mennyiség mintegy 88% át, a nyers anyagot termelő s a moslékot és trágyát felhasználó gazdasággal kapcsolatos mezőgazdasági szeszfőzdek, még pedig tulnyomó nagy részében burgonyából, vagyis abból a terményből állítják elő, mely termény kiterjedt mélyben nélkül különösen az északnémet mezőgazdaság el sem képzelhető s melynek megfelelő értékesítése annak egyik életfeltételét képezi. Ha pedig megfigyelembe vesszük, hogy a kontingens-szesz mennyiségével felérő exkontingens 90% a ezekből a szeszfőzdekből kerül ki, akkor megérthető lesz a szesz számára új fogyasztási piacot törekszik megteremtani.

Jelenlegi terjedelméhez hasonló nagyságát és virágzásának tetőpontját a múltban a szesztermelés az 1880-as évek elején érte volt el, mikor a gabonaáraknak az 1870-es évek végén bekövetkezett erős hanyatlása folytán sok gazdaság üzemét iparosítani igyekezett s a szesztermelés rohamosan négy millió hektoliterre emelkedett, a kivitel pedig annak egy negyedrészt tette ki.

De a nagy és folyton szaporodó szeszterményiségek, az ár esőkkentése nélkül, tartósan elhelyezhetők nem voltak. Oroszországnak, valamint Ausztriának és Magyarországnak a világpiacra, kiviteli praemiumok által támogatott, élénk versenye következtében, a szesz kivitel is lényegesen aláhanyatlott. Az 1885. évben a cukorpiacra beállott válság folytán, a répatermesztés időleges megszorítása s ennek burgonyával való helyettesítése által előidézett burgonyatermesztés még súlyosbította a helyzetet. Ezekhez járult az 1887-ik évi új szeszadó törvény, mely — a birodalom nagy pénzügyi szükséglete miatt — a szesz feletti magas adóval terhelt miután ennek következtében a kivitel lényegesen esőkkentése mellett még a belfogyasztás is egyharmaddal alább szállott, a szesz ára pedig az új törvény előtti ötven márkás árról 1888-ban 33-80 márkára esett, az egész ipar válság elé jutott.

Hogy ezen válság még sem lett általános és végzetes s hogy a szeszfőzdek az ivási célra még szükségelt pálinka mennyiség körüli, egymással harczukban el nem buktak, az új törvény kontingentálási rendszerén és az adófokozaton alapult, mely szerint a kontingens-szesz ötven márkás és az exkontingens hetven márkás adótetele közötti különbözet a termelt szesz legalább egy részének viszonylag magasabb árt biztosított.

A törvénynek megvolt tehát a célzott hatása. Az állam részére egy bőséges bevételi forrást teremtett, s a termelés korlátozása mellett a szeszfőzdek további fennállását lehetővé tette. De együtt járt ezzel a szesztermelés hanyatlása is, mely már az 1888/89. évi termelési időben négy millióról 2,7 millió hektoliterre és egyúttal a pálinka fogyasztása is három millióról 2,2 millió hektoliterre esett; az árak pedig az 1894-ik évben legalacsonyabb állásukra: 31-46 márkára szálltak alá.

Mig tehát az ivó-pálinka fogyasztása a lakosság lélekszáma arányában majdnem változatlan maradt, addig a szesz technikai czélokra való felhasználása mintegy 250%-kal emelkedett és ma már többet tesz ki, mint Magyarország összes szeszfogyasztása.

Természetes azonban, hogy mint minden intézménynek, úgy ez értékesítő szervezetnek is akadnak ellenlábai, kik azt állítják, hogy az a szeszipart tultermeésre ösztönzi s így annak helyzetét megnehezíti; a leggyakoribb kifogás azonban az, hogy a kartellképzés leghatározottabb ellenszói: a gazdák ezen szervezetükkel magánmonopólium jellegével bíró kartellt alakították.

Ezen állítások azonban alapalan ráfogások, mert a termelés, a bő burgonyatermés és nem az értékesítő szövetkezet az oka, mely nem is képez kartellt a szó valódi értelmében, sem nem bíró monopóliummal, legalább nem az ivó-szeszre nézve, miután nem ren elkezdi az egész termelés fölött, s ha mégis ezen szesz árának alakulására befolyást gyakorolni s azt felemelni képes, úgy ez ellen ethikai okoknál fogva, senkinek sem lehet kifogása, s végre is az áremelkedés a szövetkezeten kívül álló szeszfeldékeknek is javára szolgál.

Csak a technikai czélokra szolgáló denaturált szeszre bíró a szervezet, tényleg monopóliumot, de a kartellek és szindikátusokéval ellenkező értelemben, amennyiben ez a monopólium nem az ár felemelésére irányul, hanem ellenkezőleg az alacsony áron alapszik, mely a közérdeket nem károsítja, hanem annak hasznára van.

Különbben is nélkülözi a szervezet a közönséges kartellek egyik legfontosabb alapfeltételét: a termelést szabályozó befolyást, ami legérzékenyebb árnyoldala. Ezt a hiányt a szervezet most a termelés önkéntes korlátozása útján igyekszik pótolni s e czélból felhívást intézett az összes szeszfeldékvállalkozókhoz, hogy termelésüket, saját és az összesség érdekében, egy bizonyos egységes százalékkal megszorítsák, miután a rendkívüli mérvben emelkedett termelés az ideai kampány kezdetén volt nagy készletek s a termelésnek előre látható még további aránytalan fokozódása folytán beállott helyzet kényszerítőleg a csökkentésre utal.

Ennek a felhívásnak meg volt a kívánt hatása s miután a burgonyát feldolgozó mezőgazdasági szeszfeldék 90%-át meghaladó része a termelés korlátozása mellett nyilatkozott, a szesztermelők folyó évi szeptember hó 15-én tartott értekezlete elhatározta a német szesziparnak folyó évi október 1-től kezdődő üzemcsökkentését, mely elhatározás tanúságot tesz arról hogy a német gazdák érdekeiket felismerni és azokat saját erejükkel intézni is tudják s egyúttal újabb bizonyítékát képezi a szeszértékesítő szövetkezet czélutdatos, hasznos működésének.

Az előadottak után alig maradhat fenn kétség az iránt, hogy a szeszipar fölött folyton lappangó s időközönként megújuló válságok megszüntetésére a viszonyok természetes alakulásából felmerült nagyszerű eszme megtestesítését, a szesznek technikai czélokra való tömeges felhasználásának kérdését csak is a létre jött igazán nagyszabású értékesítő szervezet volt képes megoldani; de annál a befolyásnál fogva, melyet a törvényhozás a szeszipar egész fejlődésére s ennél fogva a szesz felhasználásának módjára is gyakorol, a szesz technikai felhasználásának kérdését tárgyzó ismertetésénél nem mellőzhető a törvényhozás e kérdésre vonatkozó szerepének rövid méltatása sem.

Egy helyes, minden jogos igényt egyformán kielégítő s a tekintetbe jövő igen ellentétes érdekeket igazságosan összeegyeztető szeszadótörvényhez fűződő követelményeknek megfelelően a német törvényhozás, a fiskális és ethikai feladat mellett a közgazdasági szempontot is kellően megfontalmazni és ezen iparnak a mezőgazdaságra gyakorolt hatását megfelelően istápolni igyekszik. Irányát e tekintetben egyrészt azon alaptétele jellemzi, hogy fogyasztási adóval csakis azon szeszt terheli, mely a belföldön mint pálinka kerül fogyasztásra és minden egyéb ipari vagy technikai czélra szánt szeszt az adóteher alól felmenti; másrészt, hogy a szeszipar mezőgazdasági jellegének megvédését és egyes nagyobb üzemekké való tömörülésének megakadályozását fokozatos termelési adóval eszközözi.

Az 1895-ik évi szeszadótörvény által behozott ezen hármassal bíró adó, t. i. nem

az állam jövedelmét szaporító adó, mint ez már előbb is említettük, hanem a nagyobb mennyiségeket termelő szeszfeldékeknek a czélból való megadóztatása, hogy ezen bevételből a denaturálásra és kivitelre kerülő szesz prémiumban legyen részesíthető. Tulajdonképeni hivatása pedig, hogy a minden iparnak sajátosságát képező, nagyobb üzemekké való egyesülés iránti törekvésének érvényesülését megnehezítse s lehetőségig megakadályozza; továbbá, hogy a tultermelést a nagyobb üzemek erősebb megadóztatása útján korlátozza; és végre, hogy a szesz fogyasztását denaturálási prémium nyújtása által, közgazdaságilag észszerűsebb irányba terelje, anélkül, hogy a szesztermelés fejlődését megakadályozza.

Ezen rendszer kézzel fogható czélyszerűségét tagadni nem lehet, bár be kell ismerni azt is, hogy az csak palliatív természetű és hogy annak hatása csak időleges lehet s csak egy bizonyos határig terjedhet, a meddig a denaturált szesz fogyasztása azt a mennyiséget el nem éri, mellynél a nyújtható prémium annyira el nem töpül, hogy többé már nem érvényesül; ezentul ennek az eszköznek hatása nincsen. Mindazonáltal eddig megtette a kívánt szolgálót s előnyös befolyása kiviláglott azokból a következményekből is, melyek ezen adónak az 1901. évben beállott megszűnése folytán a szeszpiacra jelentkeztek és a szeszárak jelentékeny hanyatlását idézték elő.

Az 1895-iki szeszadótörvény ugyanis a szesztermelési fokozatos adót csak kísérletképpen hat évre hozta volt be, mely idő leteltének közeledtével a kormány a szerzett tapasztalatok alapján, a szeszadótörvény módosítása iránt javaslatot terjesztett elő, mely javaslat nem szorított csak a termelési adó egyszerű további érvényben tartására, hanem a szesziparon radikálisabb eszközzel kívánt segíteni. Minthogy azonban ezen javaslat tárgyalása, előre nem látott parlamenti okoknál fogva, rövidesen befejezhető nem volt a termelési adó és prémium törvényes alap hiányából megszűnt, ami egy nagyarányú tultermeléssel kapcsolatban idézte fel a szeszpiacra e nehéz helyzetet, amelylyel való megküzdés képezte a szeszértékesítő szövetkezet első tüpróbáját.

A kormány által a birodalmi gyűlés elé terjesztett új törvényjavaslat az eddigi fokozatos termelési adót továbbra is fentartotta, de ezenkívül mindazon szeszfeldékekre nézve, melyek burgonyából, tengeriből, cukorüledékből vagy sörgyári hulladékból év nte 150 hektoliternél több szeszt termelnek, termelésüknek a szövetkezet által évenként megállapítandó hányada után hektoliterként 15 márka termelési adópótlékot akart behozni, mely adópótlék fizetése alól azonban a szeszfeldékek mentesíthetők volna magukat megfelelő mennyiségű szesz denaturálása által.

E törvényjavaslat tehát egy alapos, tartós hatást ígérő eszközzel akart a szesziparon segíteni az által, hogy az emberi élvezetre szükségelt pálinka mennyiségén felül termelt szeszt a denaturálásra kényszeríti és ez által ezeket a mennyiségeket, melyek az ivószesz áralakulására nyomásztólólag hatnak, erről a piacról kiszorítja s a petróleummal való verseny felvételére utalja. A kérdés gazdasági oldalát ekként kétségtelenül helyesen megoldó javaslat azonban érvényesülni nem volt képes.

Messzire vezetne az okokat részletezni és az egy évig elhuzódott parlamenti tárgyalásokat ismertetni, melyek végre is a javaslat és ezzel a denaturálási kényszer elvének elejtésére vezettek. A birodalmi gyűlés által mult évi június hó 11-én elfogadott új szeszadótörvény egy szerűen megtartotta az eddigi fokozatos termelési adón alapuló prémiumrendszert azzal a változtatással, hogy az adótevéket lényegesen fel emelte s ez által egy nagyobb alapot teremtett nagyobb mennyiségű szesznek megfelelő denaturálási prémiumban való részesítése czéljára.

A termelési adó ezen új alakjában kiterjed minden szeszfeldére, mely évente 200 hektoliternél több szeszt termel. Egyedüli kivételt a kizárólag rozsot, búzát, zabot vagy árpát feldolgozó szeszfeldék képeznek. Ezek 300 hektoliter termelésig ezen adó alól mentesek s 300 hektoliteren felüli 600 hl.-ig terjedő termelésük után az adótevének csak felét fizetik. Ezen intézkedés arra való, hogy a behozatal tárgyát képező tengeri feldolgozása a belföldi gabonának javára megszüntetessék. Az új termelési

adófokozat szerint az adótevé 200—300 hl.-ig terjedő termelésnél 2 márka, 300—400 hl. termelésnél 2.50 márka és ezen felül minden további 200 hektoliternél fél márkával több, úgy, hogy 1800 hl. évi termelésnél 6.50 márka az adó minden hektoliter tiszta alkohol után. Az adófokozat ezen reformálása következtében a termelési adó összege az eddigi 4.5 millió márkával szemben 11 millió márkára, vagyis mintegy 150%-kal emelkedik, s habár a burgonyát feldolgozó szeszfeldéket terheli leginkább, mégis ezek huzzák abból aránylag a legtöbb előnyt, miután a denaturálásra kerülő exkontingens szeszt tulnyomó részében ezek a szeszfeldékek állítják elő.

Ha tehát a törvényhozásnak nem is sikerült a szeszipar helyzetét alapos módon tartósan megoldani és az összeütközött ellentétes érdekek megegyeztetéséül egy kompromisszumban volt kénytelen megnyugodni, a fokozatos termelési adó felemelése által mégis egy olyan jelentékeny alapot teremtett, mely nagy mennyiségű szesz denaturálását teszi lehetővé és így a szeszipar nyugodt fejlődését hosszabb időre biztosította.

A német szesztermelők és törvényhozás vállvetett igyekezetének ezen rövid ismertetése áttekintést nyújt a szesz technikai felhasználásának előmozdítását czélzó mozgalom jelen helyzetéről; hogy pedig az ezen mozgalom előtt lebegő czél jövőbeni kialakulásának terjedelme is némileg megítélhető legyen, elegendő lesz rá mutatni e mozgalom indító okára és fő tényezőjére: a német burgonyatermesztés fejlődésére.

Németország burgonyatermesztése az 1891. évben volt 186 millió mmázsáról fokozatosan, az 1901. évben 487 millió mmázsára és a hektáronkénti 63.5 mmázsára átlag e tíz év alatt 143.7 métermázsára emelkedett, mely birodalmi átlagot azonban a szeszfeldékekkel bíró gazdaságok még jóval felülmúlják, amennyiben ezeknek 1901. évi átlagtermése 154.9 mmázsát tett ki, egyes kiváló gazdaságokban pedig a 220, sőt 270 mmázsát érte el; mi mellett figyelmen kívül nem hagyható, hogy a jobb, keményítődus és ellentálló, bőtermésű burgonyafajták előállítására nagy gond fordítatik s hogy a jobb mivélés és egyáltalán a mezőgazdasági technika folytonos haladása következtében a terméshozamok még folyton emelkedni fognak.

A szesz nyersanyagának ezen bőségénél fogva tehát nem keíthet csodálkozást az a törekvés, mely a behozatal tárgyát képező petróleumot és benzint a hazai termékkel akarja helyettesíteni a mezőgazdaság kiszámíthatatlan nagy előnyére és pedig nemcsak a háztartás szűkebb körében, hanem a közvilágítás és erőfejlesztés széles mezéjén is. Azért, ha igen mérvadó helyen már a hajózásnak szeszre való berendezésének eszméjével foglalkoznak, ez ma talán még vérmes remény, de semmi esetre se utópia, mert a mint a szesz technikai felhasználása kérdésének gazdasági részét megoldani lehetett, úgy technikai része bizonyára még kevesebb nehézséget fog okozni, a mit a gép- és szeszipar terén már eddig felmutatható eredmények eléggé igazolnak.

Mindezeknél fogva Németországnak a szesz technikai felhasználása érdekében kifejtett felette fontos és figyelemre méltó tevékenysége utmutatásul szolgálhat mindazon országoknak, melyek mezőgazdasága a szesz ermelésre van utalva, s melyek petróleumszükségletüket a külföldről kénytelenek beszerezni.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
OMGE. közleményei.	149
A gazdasági munkáspénztár terjedéséről.	149
Az angol gyarmati kereskedelmi politika új kérdései.	153
A szesz technikai felhasználása Németországban.	154
Állatértékesítés.	
Kártérítés tuletetés címén.	150
Tejgazdaság.	
A hó eltartásáról.	151
Üzemtan.	
„Buza, illetve tengeri után vetett rozs miatt megbírsághozható-e a bérlő” című kérdéshez.	151
Irodalom.	
A székely-kongresszus könyve.	153
Levelezvény.	152
Vegyesek.	156
Kereskedelem, tőzsdé.	158
Szerkesztői üzenetek.	158

Galgóczy Károly üdvözlése. A mezőgazdasági szakirodalom legrégebb és legteljesebb munkásához, 80-ik évi születésnapját ünneplő Galgóczy Károly kir. tanácsos gazdasági íróhoz Darányi földmivelési miniszter ur a következő szép tartalmu és munkáseletének legszebb képét feltüntető üdvözlő iratot intézte: *Nagyságos Ur! Örömmel értesültem, hogy Nagyságod munkás életének nyolcvanadik évét, testi és szellemi erejének frissességében a napokban betölti. Nagyságod egy fél századnál hosszabb időn keresztül járadozott a magyar közgazdaság fejlesztésén és ma, méltó megelégedettséggel tekinthet vissza a múltba, melyben sokoldalú tudását hasznosan érvényesítette, főként pedig gazdasági szakirodalmunkat számos jeles és ezen irodalmi ágban új irányt jelentő művel gyarapította. Ezen emlékeztetés alkalommal én is őszinte elismeréssel üdvözlöm Nagyságodat és melegen óhajtom, engedje a Gondviselés, hogy Nagyságod még igen sokáig láthassa üdvös tevékenységének hatását a magyar gazdasági élet és irodalom fejlődésében, melynek uttörői és művelői között neve és lankadatlan buzgalma mindenkor hálás emlékeztetünkben marad. Fogadja Nagyságod tiszteletem őszinte nyilvánítását. Darányi s. k.* A mi kívánságunk is csak az, hogy tevékeny munkásságának folytatásához adjon a Gondviselés erőt, egészséget az ünnepeletnek, hogy szakirodalmunk a jövőben is úgy gazdagodjék szép tapasztalatainak leírásával, mint gazdagodott eddig.

Kinevezések. A m. kir. földmivelésügyi miniszter Holbok Ede földmivés-iskolai segédtanítót gazdasági szaktanárrá, Máté László ösztöndíjas gazdasági segédet pedig földmivés-iskolai segéd-tanítót nevezte ki, és szolgálattételre előbbi a székelykeresztúri állami tanítóképezdehez, utóbbit a pápai földmivés-iskolához osztotta be.

A tojásértékesítés országos szervezése. A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezte tojásértékesítő központot szervezett, aminek alapja az, hogy szövetkezeti alapon az ország minden részében tojásgyűjtő állomások létesítsenek s az így nyert tojást a vámkülföldre mint magyar szövetkezeti terméket kiszállítják. Annál nagyobb jelentősége van ennek, mert eddig ami körülbelül 40 millió koronányi tojás kivitelünket Bécs közvetítésével bonyolítottuk le. Ez a kezdeményezés meg fogja könnyíteni, hogy a főváros által tartott tojásértékesítési ankétan elhangzott kívánságok rövidesen és könnyen legyenek megvalósíthatók gyakorlatilag, mert ez az értékesítő központ nemcsak a budapesti, hanem az egész hazai tojásértékesítés irányítója lesz a maga berendezésével. A sikerek egyik feltétele, hogy a főváros a vásárcsarnokok igazgatója által különösen megszerkeztett szabályrendelet-tervezetet minél előbb érvényre emelje. Ezidő szerint a tojásgyűjtő és beküldő szövetkezetek száma a négyszázat meghaladja s a meglevő szövetkezeti központok buzgólkodása folytán remélhető, hogy ez a hálózat jelentékenyen kibővül és éppen azokon a vidékeken, hol a tojásértékesítés szervezetlensége miatt a kistermelők ezt a keresett terméket alig bírják értékesíteni. A Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet C. Hornlé's Nfgy. stuttgárti hírneves céggel áll közvetlen összeköttetésben olyképen, hogy a szövetkezetnél összegyűjtött tojásokat ez a cég exportálja a vámkülföldre mint magyar terméket. A cég egész működése a szövetkezet felügyelete és ellenőrzése alatt áll. A szövetkezet ezen összeköttetés létesítésével Budapesten egy nagy világhírű tojáskiviteli központot létesített, melynek működése a hazai tojás értékesítése terén rövid idő alatt érezhető lesz.

A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete f. hó 24-én délután Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő elnöklete alatt választ-

mányi ülést tartott, amelyen megállapították a másnapi közgyűlés napirendjét. Targyalták ezután Kovács Ödön egyesületi tag indítványait, amelyekre vonatkozólag elhatározták, hogy miután már megvalósították, a közgyűlés elé nem terjesztik, illetőleg a közgyűlésnek napirendre térést fognak javasolni. Kisorsoltak a választmányból 20 tagot, egyuttal megejtették a jelöléseket. A számvizsgáló-bizottság tagjait újból jelölték. Felvett a választmány 95 új tagot, ezzel a taglétszám közel 500-ra emelkedett. F. hó 25-én délelőtt tartotta rendes évi közgyűlését az egyesület, az első az egyesület behatott munkásságának kezdete óta. Erre a körülményre Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő, a közgyűlés elnöke megnyitó beszédében is rámutatott. A szép számban összegyűlt tagok üdvözlése után az elnök indítványára köszönetet szavaztak Darányi földmivelési miniszternek és az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek az egyesület támogatásáért. Ezután Kodolányi Antal elnöklete alatt szavazatszedő-bizottság küldetett ki a választások megejtésére. A kisorsolt 20 választmányi tag helyett: Darányi Ferenczét, dr. Frecot Menyhértet, Grassely Miklóst, Hauer Bélát, dr. Hutyra Ferenczét, Jókuthy Sándor, Koos Mihályt, Liptay Bélánét, gróf Lónyay Gábornét, ordódi Majláth Gizellát, Monostori Károlyt, Palóczy Horváth Istvánt, Polónyi Manót, Rausch Aladárt, Serfőző Gézárt, Szalay Jánost, Szilassy Zoltánt, gróf Teleky Józsefet, Tormay Bélát, dr. Ybl Félixet választották meg. A számvizsgáló bizottság tagjai: Andrassovich Géza, Székács István és Zórád István lettek. Az egyesület múlt évi működéséről Pirkner János számolt be, kiemelve a pozsonyi baromfiállításon, a baromfitenyésztési kongresszussal elért sikereket. Kovács Ödön az évi jelentéshez szólva, kifogásolja, hogy az egyesületi évkönyvben a plymouth-tenyésztésről elítélőleg nyilatkoznak. Hreblay Emil, Rác Ödön, Nick Edéné, Nagy Dezső, Sierban János részvételével élénk szakszerű vita indult meg a tárgy fölött s a felszólalóval szemben mindannyian helyesnek tartják, hogy az egyesület a plymouth helyett az orpington-tenyésztésnek csinál propagandát. Agh Endre titkár a tagmozgalomról számolt be a közgyűlés élénk helyeslése mellett. A múlt évi zárószámadást s a jövő évi költségtervezetet jóváhagyták. Hreblay Emil a jövő évi működési programot terjesztette elő, amelynek pontjai: az állami fajbaromfi-bevásárlás közvetítése, baromfitenyésztő körök alakítása, állami telepeken termelt főlös fajtásoknak kistenyésztők részére kieszközölése. Az indítványok letárgyalása után a közgyűlés lelkes ovációt rendezett dr. Rodiczky Jenőnek, a magyar baromfitenyésztési irodalom uttörő munkásának és Pirkner Jánosnak az Erdélyi Szász Gazd. Egyesület dísztagjává történt megválasztásához.

Kénbányák Erdélyben. A borsói havasokban nagykiterjedésű kéntelepekre bukkantak. E hír futó tüzként terjedt el és napról-napra érkeznek a bányakapitánysághoz kérvények bányászati jogért. Egy kolozsvári és budapesti mérnök már erélyesen hozzálátott a furási munkálatokhoz és megállapították, hogy a Petricsel-erdőben, amely az 1900 láb magas Pietra-Piszi hegy lábánál húzódik el, több kilométer hosszúságban hatalmas kénrétegek húzódnak, még pedig aránylag vékony földrétegek alatt, úgy hogy azok feltárása könnyű szerrel eszközölhető. Szakemberek állítása szerint a megfúrt terület alatt található kénmennyiség meghaladja a 160,000 waggonrakományt. Hír szerint már folynak az angol tőkepenzsekkel az értékes anyag kihasználására a tárgyalások, melyek elé a szomszédos községek is nagy érdeklődéssel tekintenek, mert rájuk nézve jelentékeny fontossággal bírna, ha itt nagyobb-szabású bányatelepek létesülnének. A hír örömmel tölt el bennünket, egyedül azt tartjuk szomorúnak, hogy nálunk, ha valamely iparvállalat meg akar indulni, akkor idegen tőkepenzsekkel kezdik meg a tárgyalásokat a

vállalathoz szükséges tőke előteremtése céljából. Pedig azt hisszük, hogy nálunk is akadnának tőkepenzsek, akik vállalkoznának ily célok elérésére.

Gazdasági előadások Iglón. Folyó évi február hó 21. és 22-én az értelmes gazdaközönség részére gazdasági előadást rendez Iglón az OMGE. Az előadás sorrendje a következő: *Ujabb tapasztalatok a szeszgyártás terén.* Előadó: Zalka Zsigmond tanár. *Hízó szarvasmarhák és tejelő tehének takarmányozása, különös tekintettel a mosléketetésre.* A legelő és kaszálók ápolása és kihasználása, különös tekintettel az erdei legeltetésre. Előadó: Rázsó Imre tanár. *Mik azon tenyészfeltételek, melyek a pinzgau marhának leginkább megfelelnek, minő körülmények hogyan befolyásolják tejelőképességét, tekintettel a tejszövetkezetek üzemére is.* A melasse, mint szeszgyári nyersanyag. Előadó: Zalka Zsigmond tanár. *Mik az angol sertések tenyészfeltételei, mennyiben és hol indokolt azok tenyésztése.* A hallenyésztésről. Előadó: Landgraf János orsz. halászati felügyelő. *Milyen viszonyok között indokolt a műtrágyafélék használata.* Előadó: Rázsó Imre tanár.

NYILTTER.*)

Millenniumi nagyérem nagyban termelés, kivitel és versenyképességért.

„APOLLO” kőolaj-finomító-gyár r.-t.

— Gyár: Pozsony. —

Iroda: Budapest, VI. Andrassy-út 12.

Táviratok: Apollo, Budapest.

Szállit: 1126

**Legfinomabb gépolajokat.
Legfinomabb égetőbenzint.
Legfinomabb motorbenzint.**

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán
az O. M. G. E. titkárai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár
1903-évre.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTAR” ezen kilencedik évfolyama régi köntösben, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelhető a

KÖZTELEK
kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

*) E rovat alatt közlöttékért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Oldal

149

149

dései. 153

an. 154

150

151

egbir-

151

153

152

156

158

158

ÉVFOLYAM.

225 darab sertés.
 Övetkezők: Friss ser-
 6-120 korona, süldő-
 korona, füstölt
 1 q 132-140 korona,
 illér, 1 q — korona,
 illér, 1 q —
 1 q — korona,
 1 q — korona,
 1 q — korona,
 1 q — korona,
 1 kg. — hurka
 illér.

ásár.
 lek részére.)
 26.
 rb juh — drb kecske
 rb juh — drb kecske
 rb juh — drb kecske.
 rb juh — drb kecske

korona értékben).
 per kgr. páronkint
 9-54 fill. 41-54 kor.
 40- " " "
 " " " "
 " " " "
 " " " "
 " " " "

enetek.
 elemi kérdésre nem

Legilletékesebb fele-
 hivattól, vagy tiszt-
 a 47. kérdésre adott
 szky Ernő Szerb-ltbe

omoktéglá készítésére
 az összes adatok fel-
 zni.
 cikkét, ha reá kerül a
 el.

Borászati Lapok, Gyü-
 Borászati Lapok stb.
 Már régen megadtuk a
 m kapta.
 labér. Cikkét, melyet

gy. Kérdésére minden
 megtalálja a választ.
 (Cserháti S. növény-

dőben gyakran tapasz-
 közleményeinket átve-
 t, akár a czikk íróját
 karjuk, hogy ami jó, az
 ak mindenkit, hogy az
 senki se feledkezzék
 nek nem lesz meg a
 azokat a lapokat, ame-
 ggyezés nélkül átveszik.

metz F. W. faiskola-
 József faiskola-tulajno-
 Zsigmond Csendlak,
 ezektől árjegyzéket.

Cikkét sem mi, sem
 gi Lapok a legnagyobb

VELNÉRE!
 gyártmány!
 let üzembem!

AGYAR
 PEYAR
 RIBULAT
 ut 19. szám.

észletek
 12, lóorejúk.

árók
 ayok.)

Agó kérdéssel
 elni, késség-
 fevlággenté

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár rendes közgyűlését

folgyó 1903. évi februárius hó 7-én délután 4 órakor

központi osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. szám, saját épüle-
 tében) tartja, melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 12.,
 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása a nyereség felosztása s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
2. Tizenkét igazgatósági tagnak három évre leendő megválasztása.
3. Egy. esetleg két felügyelő-bizottsági tagnak egy évre leendő megválasztása.

Azon t. c. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni és szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajlják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbb 1902. évi december hó végéig saját nevékre irt részvényeket még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbbben 3 nappal a közgyűlés előtt, tehát legkésőbbben bezárólag folyó évi február 4-ig a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. szám vagy II. ker., Fő-utca 2. szám alatt) letenni; ugyanott a megvizsgált 1902. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottsági jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében folyó évi január hó 31-ikétől kezdve átvehetők.

Budapesten, 1903. évi januárius hó.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár
 igazgatósága.

Megjelent! A Magyar Föld- birtok 1903

Magyarország 100 holdon felüli birtoko-
 sainak, és haszonbérlelőinek **CZIMTÁRA**
 gazdasági és munkáviszonyainak, a gazda-
 sági kiállítások, versenyek és termésere-
 mények ismertetésével. — **Bolti ára füzve**
 25 korona, kötve 26 korona.

Megrendelhető:

a „Köztelek” kiadóhivatalában
 Budapest, Üllői-ut 25. szám.

Tavaszi vetésre

ajánl a **nyögéri uradalom**,
 Kwassitzból beszerzett, Proskowitz-féle
 eredeti mag után termelt

Hanna-árpát.

Hectoliter sulya 70 kgr.; **ára méter-
 mázsánként Sárvár állomásra**
szállítva 15 korona. Zsákok ön-
 költségen számítanak. — Megrendelések

Nauratyill Oszkár

urad. intézőhöz **Nyögéren**, per **Sár-
 vár** küldendők.

Tavaszi-Bükköny

tiszta minőségben, **jutányos napiáron**
 kapható

Klein Vilmos magkereskedőnél

Szatmárt. 1099

Cziromagot-, len-, kender-, napra-
 forgó- és tökmagot, hajdinát, bük-
 könyt, heremagot, esparsettet, leg-
 ma asabb árban vesz és legjutányosabban
 szállít len-, repce-, tökmag- és
 napraforgómag-olajpogácsát

Eisner Adolf

gabona- és terménykiviteli üzlete
Budapest, V., Dorottya-u. 9.

Ajánlatokra szivesen válaszolok. 8136

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.

Irta K. Ruffy Pál.

Ára port értőmentes küldéssel 1 forint 10 krajczár

Élelmi szerek ör-
 kösköztetését oss-
 közlik az előirt
 % mellett. Felváltá-
 gosítást és csomag-
 polási utasítást V
 legyen nyújt tagok
 és nem tagoknak.

Azonnali készpénz-
 v csekkelés. V

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK

ÉS ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE

HATÓSÁGI KÖZVETITŐ

Budapest Székesfőváros Központi Vásárcsarnokában.
 SÜRGÖNYCZIM: AURORA--BUDAPEST.

Értékesítésre el-
 fogad: Húsne-
 műket, füstölt
 húst, vadakat, szár-
 nyasokat — élő és
 leölt állapotban, V
 tojást, vaját, halat,
 burgonyát, káposz-
 tát, zöldségféléket,
 gyümölcsöt stb. V

Hajójáratjegyzék.

ADRIA

magy. kir. tengerhajózási részv.-társ.
Vezérügynöksége Hoffmann S. és V.

1903. február havában a következő gőzösök indulnak:

Honnan	Hová	a gőzös neve	Esedé- kes
Fiume	Liverpool 1)	Leebian	1-10
"	Hamburg 1)	Róma	1-10
"	Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos *)	Nagy Lajos	1-10
"	Lissabon, Rouen	Baros	5-15
"	Liverpool	Cypria (C. L.)	5-15
"	Hull, Newcastle o/T	Douro	5-15
"	London 1)	Oria	10-20
"	Antv. Rotterdam Koppenhága)	Báró Fejérváry	10-20
"	Liverpool	Szeged	10-20
"	London	Szent István	10-20
"	Hamburg 1)	Achaia	15-25
"	Antwerpen, Rotterdam	Stefania	15-25
"	Liverpool 1)	Falernian	15-25
"	London 1)	Ronda	18-28
"	Greenock, Glasgow*)	Jóka	18-28
"	Hull, Newcastle o/T	Kolpino	18-28
"	Liverpool	Patia (C. L.)	18-28
"	Rouen*)	Báthori	20/2-7/2
"	Bordeaux *)	Petőfi	20/2-7/2

Honnan	Hová	a gőzös neve	Esedé- kes
Liverpool 1)	Fiume	Athecian	1-10
London 1)	"	Austria	1-10
Hamburg 1)	"	Pergamon	1-10
Hull, Newcastle o/T.	"	Jago v. Urbino	5-15
Liverpool	"	Aleppo (C. L.)	5-15
Rotterdam	"	Deák	5-15
Rouen	"	Matkovits	5-15
Glasgow	"	Balaton	15-25
London	"	Tibor	15-25
Liverpool 1)	"	Alsatian	15-25
London 1)	"	Genoa	15-25
Bordeaux	"	Kálmán király	18-28
Rouen	"	Széchényi	18-28
Liverpool	"	Veria (C. L.)	18-28
Hamburg 1)	"	Bagdad	18-28
Hull, Newcastle o/T.	"	Volturno	18-28

A *)-gal megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinti.
 1) Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány
 nem jelentetett, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy
 ezt a kikötőt ne érintse.
 a) Fiume-Spanyolországi vonal. Fiuméből: Rákóczy 2-án, Szent
 László 9-én, Kassa 16-án, Zichy 23-án. Valenciából: Zichy 4-én,
 Mátyás király 11-én, Rákóczy 18-án, Szent László 25-én

Gazdasági könyvviteli nyomtatványok

árjegyzéke.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által 2000 korona pályadíjjal jutalmazott Suschka-féle gazdasági könyvvitelten alapján összeállítva.

Suschka könyvszerinti száma	Nyomtatványszám	TÁRGY	Ive fillér
11	1	Előlegezési könyv, kül- és beliv	4
9	2	Napszámber és szakmányber kimutatása	12
13	3	Leszámolási könyv	6
10	4	Szegődmény-táblázat, kül- és beliv	12
16	5	Szemesgabona-kimutatás, kül- és beliv	12
15/a	6	Cséplettlen gabona kimutatás, kül- és beliv	12
39	7	Napszámber jegyzék	10
7	8	Tejeladási jegyzék, kül- és beliv	10
6	9	Pénztári napló, kül- és beliv	12
14/a	10	Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, kül- és beliv	12
8	11	Követelések jegyzéke, kül- és beliv	12
3	12	Gép- és eszközlétár, kül- és beliv	12
14/b	13	Pénztári főkönyv, kiadási kimutatás, kül- és beliv	12
2	14	Épületlétár, kül- és beliv	12
1	15	Telekleltár, kül- és beliv	12
5	16	Termény- és anyaglétár, kül- és beliv	12
12	17	Letéti napló	4
4	18	Eleven létár, kül- és beliv	12
40	19	Szegődmény-levél	2
23	20	Ló- és szarvasmarha-kimutatás	12
24	21	Juh- és sertés-kimutatás	12
22	22	Különböző tárgyak kimutatása	12
21	23	Fogyasztási anyag kimutatása	12
20	24	Tüzelő anyag kimutatása	12
19	25	Szerszámfa kimutatása	12
18	26	Állati termények kimutatása	12
17	27	Póttakaromány kimutatása	12
38	28	Mérleg	20
41	29	Próbacséplési jegyzék	10
25	30	Vetési és aratási jegyzék	10
30	31	Ellési jegyzék (csikó és borjú)	10
34	32	Termés-kimutatás	8
31	33	Ellési jegyzék (bárány és malacz)	10
28	34	Darálási jegyzék	10
29	35	Fejési napló	10
37	36	Gazdasági napló	10
36	37	Trágyázási napló	4
26	38	Cséplési jegyzék, kül- és beliv	10
35	39	Tejelés kimutatás	4
33	40	Takarományozási előirányzat, kül- és beliv	12
32	41	Vetési előirányzat, kül- és beliv	12
42	42	Takarományozási jegyzék, kül- és beliv	10
27	43	Hetijelentés	12
		Függelék:	
		A) Vagyonlétár, kül- és beliv	12
		B) Előleg-jegyzék, kül- és beliv	4
		C) Tejeadási jegyzék, kül- és beliv	10
		D) Anyagszámadás kül- és beliv	10
		E) Vetési, aratási jegyzék, kül- és beliv	10
		Suschka: Rövid utmutatás	1 drb. 50

Ezen nyomtatványokból állandó készletet tartunk.

Az összes nyomtatványokból mintáivak az összeg előre való beküldése mellett, 5 koronáért portomentesen küldetnek.

Kérjük a megrendeléseknél világosan kitenni, hogy a nyomtatványok száma, a Suschka-könyv szerint vagy az árjegyzékből lettek-e véve.

A felsoroltakon kívül egyéb nyomtatványokat megrendelés szerint legrövidebb idő alatt jutányosan állítunk elő.

Megrendelhetők

a "KÖZTELEK" kiadóhivatalában
Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Saját könyvkötészetünk van, fenti nyomtatványok bármelyikét kötve is szállíthatjuk.

Pályázati hirdetés.

A családi és baraczkai telepeken üresedésben levő

3 szőlőszeti munkavezetői és 1 béresgazdai állás

belöltésére pályázatot nyitok.

Alkalmazottak javadalmazását 1260 koronáig emelkedhető, 720 korona kezdőfizetés, — szabad lakás és konyhakert és bizonyos tűzifa illetmény képezik.

A hirdetett állások

folyó évi márczius hó 15-én

töltendők be s az eziránti kérvények pedig f. évi február hó 28-ig nyújthatók be a családi és baraczkai állami szőlőtelepek aradi igazgatóságához.

KOSINSKY, igazgató.

1116

HASZONBÉRLET.

Gróf Széchényi Manó v. b. t. t. ur öngyméltóságának Vasvármegye, Nyirk községben fekvő 658 katasztrális hold kiterjedésű birtoka

1903. évi október 1-től kezdődőleg 10 évre haszonbérbe adatik.

A bérleti feltételek megtekinthetők Haják Gyula tisztartónál Sopron-vánban. A bérbevételre vonatkozó ajánlatok 1903. évi április 1-ig ögróf Pallavicini Sándor ur öngyméltóságához küldendők Bécsbe, Josefsplatz 5.

1119

Novák József m. k., felügyelő.

Magy. kir. államvasutak.

HIRDETÉMÉNY.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet az Arad és Temesvár állomásokon kivitel alá kerülő laktanya épületekben létesítendő központi légfűtési berendezés szállítására és az ahhoz tartozó összes felszerelő munkák végrehajtására. A két épületre vonatkozó építési és szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek Budapesten a magy. kir. államvasutak igazgatóságának magasépítmenyi ügyosztályában (VI. Teréz-körút 56. sz. III. em. 14. ajtó) Szegeden és Aradon pedig az illető üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi február hó 12-én déli 12 óráig nyújthatók be a fenti igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Teréz-körút 56. szám II. em. 10. ajtó).

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújthatók be. Ajánlat az aradi és temesvári laktanyában létesítendő központi légfűtési berendezésekre.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi február hó 11-én d. e. 12 óráig a pályázati feltételekben kikötött bánatpénz teendő le a magy. kir. államvasutak központi főpénztárnál (VI. ker. Andrassy-ut 75. sz. földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlatnál nem csatolandó. Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíthatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevényei adandók fel. Budapest, 1903. évi január hóban. Az igazgatóság.

MOST JELENT MEG!

az Orsz. Magy. Gazdasági
Egyesület kiadványában

A
TÖZEG-FEKÁL-KOMPOSZT

12 ÁBRÁVAL

Irta

MATLASZKOVSKI TADÉ

Megrendelhető az ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET-nél és minden nagyobb könyvkereskedésben.

Ára 1 korona. Bérmentes megküldéssel 1 korona 10 fillér.

Megjelent és a „Köztelek” kiadó-
hivatalában megrendelhető a

Magyar Gazda- tiszték Cimtára 1903. évre

mely tartalmazza Magyarország uradalmi
és az azokon alkalmazottak pontos czimeit.

A czimtar előfizetési ára 3 korona,

portómentes küldéssel 3 korona 30 fillér.

Bolti ára 4 korona.

Hosszú éven át volt urad. főtiszt, jelenleg haszon-
bérlo, vállalkozik

**gazd. számadások revideálására, üzem-
tervek kidolgozására és gazdaságok vagy
uradalmak felügyeletére. Minden gazdas.
kérdésekben tanácsadás nyújtatik.**

Felvilágosítást szíveségből a «Köztelek» szerkesztősége
nyújt, hova kérdések, vagy ajánlatok küldetni kéretnek.

1127

Bükköny-

készletem nemcsak
Budapestben,

hanem

Bars-
Nyitra-
Somogy-
Tolna-
Szerém-
Bihar-
Zemplén-

megyei álló-
másokon
is van, a
honnan ki-
fogástalan
minősége-
ket jutá-
nyos árak
mellett
szállítok.

HALDEK

magnagykereskedése
Budapest

Károly-körut 9.

Most jelent meg

Tejgazdasági Zsebnaptár

az 1903. évre.

IV. évfolyam szerkeszti és
kiadja

Jeszenszky Pál
OMGE. titkár.

Tejgazdasággal foglalko-
zóknak nélkülözhetetlen.

Megrendelhető a Köztelek
kiadóhivatalában. Buda-
pest, Köztelek, Üllői-út 25.

Ára (bérmentve és ajánlott
küldéssel) 3 kor. 70 fill.

25 év óta ajánlom és kül-
döm szét többszörösen
kifutottat (Páris 1900.
Grand Prix)

ered. Hanna vetőárpámat

VODIČKA, földbirtokos,
Smržitz Hanna (Morvaország).
Minta ingyen bérmentve.
8200

Tejszövetkezetbe
való belépés s vaj- és sajt-
gyártás fejlesztésére folyán
olcsón eladó: 1 kézi sepa-
rator, 1 db 100 literes vaj-
hordó, 1 üveg vajhordó,
1 vajgyűrű 90 cm., 1 sajt-
üst, 300 literes rézből, fa-
bőrdűben, 1 gőzfejlesztő 150
literes, 300 trappista sajt
forma. Beyer Károly föld-
birtokos Csallár, u. p. Negrád-
Ludány. 3157

Oberndorfi répamag

1902. évi termés
jótállással a fajtisztá-
ságra és csiraképes-
ségre, 100 kilónkint
65 koronáért eladó
ab vasutállomás

Bicske, a csákvári
gazdaságban. 1096

Kerestetik

egy kisebb birtok bérbe. Po-
zsony, Nyitra, esetleg Komá-
rom vagy a szomszédos me-
gyékben azonnali átvételre.
Czím a kiadóhivatalban. 3120

Nürinbergi

tormagyókerek ültetésre
elkészítve, kitűnő minőségben
kaphatók: Juhl Miksa termé-
lőnél Arad-Cáj. 3113

Nemesi birtok

600 magyar hold Gömör-
ben vasút, országút mel-
lett eladó. Bővebbet Glos
Barna, a Magyar Mező-
gazdák Szövetkezeténél
Budapest, V., Alkotmány-
utca 31. 7780

Valódi fajtisztá Hópehely burgonyát

veszek. Ajánlatok az ár
megjelölésével és mintával
„B. H.” jel alatt a „Köz-
telek” kiadóhivatalába ké-
retnek. 3090

A székely irodalom vagy gyöngyei Eredeti székely könyvek

Korona
„Góbéságok” kaczagtató
székely történetek ... 2 -
„Kis-Székely pusztu-
lása” regény, 24 képpel 1 -
„Közös sors” eredeti szé-
kely regény ... 2 -
„Gyász király” regény
(Budapesti Hírlap ki-
adása) ... 3 -
(A négy könyv együtt rendelve
5 koronáért kapható
> postaköltséggel együtt.) <
Czím:

Péterfy János író.
BUDAPEST, (IX., Köztelek.)

62/1903. szám.

Földhaszonbéri hirdetés.

Az m. kir. közalap. uradalom tulajdonát képező Temesvármegye Liget község határában fekvő 982¹²/₁₀₀₀ holdas birtoka 1903. évi október hó 1-től 12 évi időtartamra a Buziás-fürdőhelyen székelő m. kir. közalap. gazd. ker. főtiszttség hivatalos helyiségében 1903. évi február hó 20-án d. e. II órakor tartandó zárt ajánlatok benyújtásával összekötött nyilvános szóbeli verseny útján bérbe fog adatni.

Ezen határnápra bérteni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy 1 kor. bélyeggel ellátott és kellő bánatpénzzel felszerelt írásos zárt ajánlataikat, melyekben a holdankénti megajánlott évi haszonbér összege számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérbeadási feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti — borítékozva a fenti határidő előtt alulírott főtiszttségénél nyujtsák be.

Bánatpénzül a birtoktest minden holdja után kettő (2) kor. csatolandó az írásos ajánlatokhoz vagy teendő le a szóbeli árverés megkezdése előtt készpénzben vagy az állam által óvadékképesnek nyilvánított értékpapírokban.

Oly egyéneknek, kik gyámhatalom, vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén, akik az uradalommal szemben hátralékos tartozatban vannak vagy bármilyen czímen perben állanak, az árverésből ki vannak zárva.

Elkészve érkezett vagy utóajánlatok, valamint kellően ki nem állított vagy fel nem szerelték figyelembe vételni nem fognak.

Az ajánlattevők közti szabad választási jog az uradalomnak fentartatik.

A részletes haszonbéri feltételek alulírott főtiszttségénél, valamint a csákovai közalapítványi ispánságnál is a szokásos hivatalos órák alatt betekintheők, vagy érdeklődők költségein lemásolhatók.

Buziáson, 1903. január hó 9-én.

A m. kir. közalap. gazd. ker. főtiszttség.

1105

Hirdetési ár 15 szóig 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vételnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket eskis a hirdető címének kitételével közlünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Keresetetik
300 holdas birtokra egy értelmű és erélyes béreggazda, ki a gazdasági teendőknél kívül szülő, gyümölcsös és kertészetet is szakszerűen érti. Román nyelv bírása feltétlenül szükséges. Evi fizetése összesen mintegy 720 korona. Megkeresések bizonyítványmásokkal kál Duha Bálint, T. Ságbra intézendők. 3142

Vinczellér-
iskolát sikerrel végzett, nős egyén, ki gyümölcsfák kezelésében teljesen jártas, egy kisebb dísz és konyhakert kezelését eiválalni hajlandó, szerény feltételek mellett március 1-éjére elfogadjatik. Értekezni lehet Zaleski Jenő ural, Budapest, József-körút 33. sz. 3128

Shakképzett
gazdatiszt keresetetik egy 1800 holdas gazdaság kezelésére. Megkivánitjuk, hogy a gazdaságnak minden ágában, úgy hizlálás, tejgazdaság, különösen répatermelésben jártas legyen. Magyar, német és tót nyelvet szőben és írásban bírnia kell. Gazdasági akadémiát, vagy szakiskolát végzették előnyben részesülnek. Ezen állás mely körülbelül 2400 koronát jövedelmez, f. 6. április 1-én betöltendő. Ajánlatok bizonyítványmásokkal, melyek vissza nem küldetnek: Fuchs József Dráhócz, címzére küldendők. 3110

Pályázat.
Nagyméltóságú gróf Desseffy Aurél ur béd-szent-mihályi uradalmában 1903. április 1-én betöltendő **irokai** állásra keresetetik egy gazdasági oklevéllel bíró fiatal ember Magyar-Óváron végzetek előnyben részesülnek. Fizetése évi 480 korona és teljes ellátás. Ajánlólevelekkel és bizonyítványmásokkal felszerelt kérvény f. év március 31-ig Kozelka Alajos urad. tisztartó Bud-Szent-Mihály, Szabolcsm. küldendő. 3079

Intézőtiszt
Állás betöltendő. A pályázó okleveles gazda, ki több évi gyakorlattal és a magyar anyanyelvvel bírja, folyamodványát okmánymásokkal, melyek vissza nem adatkak. — Gróf Zaleski Jenő uradalmak jószágigazgatója Uj-aradon, cím alá küldheti. 3109

Valkányi
gazdaságban egy szerény igényű és munkabíró kertész keresetetik április 1-ére, ki a konyha és díszkert kezelést is érti, bizonyítványmásokkal küldjék be, melyek vissza küldetnek Crad. intézőség, Valkány. 3108

Irokai állás
betöltendő előírott gazdaságban. Előnyben részesülnek olyanok, a kik már voltak gazdaságban, a gazdasági könyvelést, magyar és német levelezést értik. Sajátkezűleg írt ajánlatokat bizonyítványmásokkal egyetemben — a melyek azonban vissza nem küldetnek — kér a szabad-bathányi és felső-somlyói béreggazdaság Szabad-Bathány Fejérmegye. 3125

Kerteszt
keresek, ki kereskedelmi kertesztben hosszú ideig működött s növényházak kezelésében teljesen jártas. Ajánlatok bizonyítványmásokkal, melyek vissza nem adatkak, H. Brázy Kálmán, Pellérd, Baranyam. címzendők. 3139

Okleveles gazdatiszt
keresetetik Szatmármegye Lázári községben fekvő 1200 holdas birtokra azonnali belépésre. Főfeltételek: rendfelfertti erély, megbízhatóság, becsületesség, a legbelterjesebb gazdálkodás minden ágában való teljes jártasság és szakavatottság, gondosság, előrelátás, önállóság és a gazdasági könyvvezetés ismerete. Az összes előírt feltételekre részletes információkkal teljes ajánlatok Dr. Lengyel Alajos Szatmár, címzre küldendők legkésőbb március 1-éig a Magyar-Óváron végzetek és családös emberek előnyben részesülnek. 3141

Pályázat.

Méltóságos gróf Hunyady László ur Úrményi uradalmában gazdasági irokai állás azonnali betöltendő lévén; pályázhatnak oly r. k. vallású, tiszta jellemű, nőtlen egyének, kik akadémiát, vagy felsőbb gazdasági tanintézetet végzetek, magyar, német és lehel-tőleg tót nyelvet bírják s a számítások vezetésében jártasak. Pár évi gyakorlat és folyékony szép írás előnyt nyujt. Evi fizetése jutalékkal együtt 500 koronára tehető, ezenfelül lakás, fűtés, világítás és élelmezés. Sajátkezűleg írt s vissza nem várható hitelesített bizonyítványmásokkal felszerelt kérvények f. 6. február hó 20-ig gróf Hunyady László ur Ó méltóságához intézve a tisztartói hivatalnak Mező-Keszi, u. p. Úrmény, Nyitra megyébe küldendők.

Rósa József
Török-Székosi nagybirtokos belterjes gazdaságába irodai képzettséggel, gyakorlatilag képzett gazdatiszt keresetetik. Bizonyítványok másolatát, mi vissza nem lesz adva, igények pontos felsorolásával küldendők be. 3143

Keresek
egy erélyes, szorgalmas munkás, nős béreggazdát, ki a szőlőműveléshez is ért, azonnali belépésre. Ajánlatok és kérvények — melyek csak szerények lehetnek — Kiss Károly földbirtokos, Kis-Hegyes, Bácska, címzre küldendők. 3145

Gazdatisztet
keresek, ki felsőbb gazdasági intézeti oklevéllel és hosszabb gyakorlattal bír. A magyar és németen kívül a román, vagy szerb nyelv ismerete kívánatos. Bizonyítványmásokkal (melyeket vissza nem küldök) felszerelt ajánlatok január végéig Deutsch Adolf bérházhoz Temes-Butyinba, címzendők. 3149

ÁLLÁST KERESŐK.

Vinczellér iskolát
végzett, s a szőlőszetben, boraszatban, pinczekezelésben teljesen jártas, fiatal, nős férfi, melőlöbbi belépésre állást keres. Jelenleg egy nagy gyümölcsösöt és díszkertet nagy pinczével önállóan kezel több év óta. Jó bizonyítványok és referenciák állanak rendelkezésére. Elfogad vinczelléri, szőlős vagy pinczekezelői vagy kertész állást szerény feltételek mellett. Szíves megkeresést kér Szt. L. jel alatt. 3118

Ispán,
keresztény 32 éves, végbizonyítványa van. Teljesen jártas a mezőgazdaságban, szőlőművelésben, boraszatban, állást keres. Címe: „Tehetséges“ jellege alatt a kiadóhivatalba van. 3015

Béreggazdai
Állást keres melőlöbbi belépésre nős, kiscsaládú, 45 éves, erélyes férfi, ki jelenleg is e minőségben van alkalmazva. Szíves megkeresést kér: „S. M.“ jel alatt a kiadóhivatalhoz. 8204

Földműves-
és tejgazdasági szakiskolát jeles sikerrel végzett, 27 éves, nős egyén, 12 évi gyakorlattal, gazdai vagy kulcsári állást keres azonnali belépésre; igényei szerények. Cím: Szántó M., Csabrendek, Zalamegye. 3135

Gazdatiszt állást
keres egy m. óvári gazdasági akadémiát végzett gazda, ki 23 évi gyakorlata alatt három helyen működött előkelő gazdaságokban, gyakorlatlalt bír a gazdálkodás összes ágában és jó referenciákkal rendelkezik. Szíves megkeresést a kiadóhivatalba kér „E. S.“ jel alatt, hol a cím is megtdható. 8270

Földműves
és IV. középiskolát jó eredménnyel végzett, 1 évi gyakorlattal és jó írással bíró 29 éves egyén, ki jelenleg mint gazdasági irokai működik, állást váltóztatni óhajtja; azonnali belépésre képzettségének megfelelő állást keres. Cím: Erdélyi István Szilfa-major, Fejérmegye. 3006

Műkertész.

40 éves, nős, kath. nős, kiscsaláddal, műkertészi állást keres. A kertészet minden ágában jártas. Szolgálatba léphet február 1., vagy április 1-én. Cím a kiadóhivatalban. 3122

Intézői,
önálló kezelőtiszti állást keres 28 éves, nőtlen keresztény orvadtéképes, gazdasági tanintézetet végzett fiatal ember, ki a gazdálkodás minden ágában teljesen jártas s 8 évi gyakorlata van. Ajánlatokat „S. J.“ intéző cím-alatt kér a kiadóhivatalba. Állást bármikor elfogadhatják. 3130

Ispán 3148
nős, vagy nőtlen április 1-éig felvétetik. Fizetése 600 forint, convenció, marhatartás és szép kertés lakás. Ajánlatok „Kellemes hely“ alatt továbbíthatnak Sikray hírdetési irodája által, Budapest, Váci-körút 33.

Gazdatiszt
40 éves, nős, kath. nős, kiscsaládú, 20 évi gyakorlattal, ki a gazdaság összes ágában jártas, a gazdasági gépek kezelését, valamint a malomkezelést és a haltenyésztést is érti, biztositékkal rendelkezik, áprilisi belépésre állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3152

Kerteszt,
önálló, 32 éves, a kertészet minden ágában teljesen jártas, több évi bizonyítványokkal és a legújabb ajánlásokkal, németül, csehül és oroszul beszél, állást keres. Kérveitök di-jazva. Szíves megkeresést Synek Ernőmel címre Siveric, Dolmácia, kér. 3159

Intézői,
ispáni állást keres 33 éves, izr. nős férfi, kis családdal, ki eddig is hasonmínőségben működött, úgy a kül-, mint a bel-gazdaságban teljesen jártas, szorgalmas s megbízható. Az állást bármikor elfogadhatja. Igényei szerények. Szíves megkeresést kér: Engel Sándor Bagyi, Pestmegye. 8038

Nőtlen
esetleg nős ispáni vagy kulcsári állást keres március 15-től bármikor belépésre egy katonaviselt izr. erélyes fiatal ember szerény igényekkel; jelenleg segéd-tiszt. Cím: Székelysz Fül-telek posta Német-Genes. 3131

10 éves
róm. kath. vallású magyarul, németül és szerbül beszélő férfi, ki 6 évig nagyobb alföldi birtokon mint gazdatiszt volt alkalmazva, jó bizonyítványokkal bír, a tejkészítést is érti, megfelelő állást keres. Esetleges nagyobb tejmennyiségű ajánlatok a tej literenkénti átvételére is, ha lehetséges a tejnek a helyszínen való feldolgozására. Cím a kiadóhivatalban. 3132

Intézői,
segéd-tiszt vagy ispáni állást óhajt elvenni felmondatlan segéd-tiszt állásból nyolc évi praxissal, előkelő referenciákkal rendelkező, fiatal nős okleveles gazda. Czukor és szeszgyári gazdaságokban hat évet töltött. Szíves megkereséseket „Okleveles 3124“ nek a kiadóból továbbíthatnak. 3124

Földműves-iskolát
végzett, 28 éves, keresztény, nőtlen, erélyes fiatal ember, szerény igényű. Több évi kitűnő gyakorlattal, jelenben is felmondatlan állásban mint segéd-tiszt szolgált nagyobb uradalmokban, ki ugy a gazdaság összes ágában, valamint az irodai teendőknél jártas, az gazdatiszt állást keres bármikor belépésre, hol szorgalma és tevékenysége folytán jövőjét megállapíthatná és megnövelhetne. Kivánatra személyesen megjelenik. Szíves megkereséseket a kiadóhivatalban „A. 3134“ jellege alatt kér. 3134

ÁLLATOK.

Veszünk
hársz darab szép nagy hasas szarvas. Ajánlatok az ár és részletek megköszintő levélrel elküldve, címzendők: Beer Antal gazdaságának Erdetelek, (Hlevesm.) 8155

Keresetetik.

megvételre egy pár belajtott kifogástalan szép formájú s teljesen ép amerikai trabber, melyeknek egyike mén, vagy esetleg mind a kettő. — Ár, szín, nagyság, pedigree (származás) és record megjelölése kívánatos. Ajánlatok, alap kiadóhivatalba kéretnek. 3117

5 darab telivér, 30 darab félvér hágóképes **simmenthali bika**

eladó PAJZS GYULA gazdaságában Ráczalmás, Fejérmegye. 1098

Sertések-et

sovány és hizott Allapothban a legmagasabb napi árakon

értékesít **Grünwald Lipót**

sertes-ügynök — BUDAPEST, — VII. Hunyady-tér 2.

Felvilágosítások készsége adatkat díjmentesen. 7816
Valódi erdélyi tinók és jármos ökrökkel is szolgálhatok.

Megvételre
keresek egy nagyon erős csontú korrek testű, legalább 15 markos telivér fedező mént Vály-Vogronics Budapest Andrássy-u. 122. 3129

Eladó
egy 10 éves hibátlan aranyfejű kintű fedező arabs mén. Esetleg fedőzetési időnyre bérbeadatik Felvilágosításra szolgál a tulajdonos: Csihás Béla, Zombor. 3150

Eladó
egy az állami ménteleptől vásárolt fekete 171 cm. magas, 20 éves fedezőmén. Cím: Schwarzb Bernát Nagyállás, Pestmegye. 3153

Gazdálkodók = figyelmebe

ajánlja a Széplaki legelő béreggazdaság Szamosujvártól helyi s e vasutállomástól 20 percz távolságra fekvő gazdag választékú, állandó legjobb minőségű

Erdélyi magyar fajú jármosökreit és 1 éves Erdélyi magyar fajú tinóit.

Levelezések: **Alexa Miklóshoz Szamosujvárra.**

Szolnok-Dobokamegye (vasut- és távirduállomás) címzendők.
1. 2 és 3 éves magyar ökr-tinó nagyobb mennyiségben eladó Bogdánfy Gábor esztényi gazdaságában. Ugyanott egy 4 éves jegytelen pej, nemes fajú eszder. Posta Esztény, Szolnok-Dobokam. 3151

Eladó
163 cm. magas, 5 éves sárka jukker négyes 240 korona Árban Kis-görbő, gazdaság, posta Kis-Görbő. 3144

Női hátsának
alkalmas nagyobb ponyvát megvételre keresek. Ajánlatok: Gyérei Richárd, Tolna-Özora, küldendők. 3154

Gödöllői

állami baromfitelepről származó, kifejtett

bronz pulykák

törzsenként 1 kakas, 4 tojó 10 koronáért kaphatók: 3158

Bezuk István-nál, Zsombolya.

VEGYESEK.

Keresetetik
tavaszi átvételre rövid lejáratú bérlet 300-400 holdig Heves, Borsod, Zemplénben, csak jó termő talaj lehetőleg város mellett. Ajánlatok részletes leírás és feltételekkel „L.“ jellege alatt Sikray hírdetési irodájába Bpest, Váci-körút 33., intézendők. 3147

Szénaprések
jó hasznavehető, ármegjelöléssel megvételre kerestetnek. Ajánlatok „Szénaprések“ alatt Sikray hírdetési irodájába intézendők Budapest, Váci-körút 33. 3146

Vadnarancs
(Machura) magot, kilogrammját hat koronáért eladok. Gwál János, Kaposmércs. 3128

Kedvező feltételek
mellett eladó egy 55-60 m. holdas birtok, Dunántúl, közel megye székvárosához és fővárosához. A birtokon bankteher van, szép kastély és gazdasági épületekkel ellátva. Ügynökök kizárva. Cím a kiadóhivatalban. 3133

Gazdáknak

kiknek birtokaik árterbe esnek, vagy más hasonló — ideig használatlan — területekkel rendelkeznek ajánljuk tavaszra a **kosárfűz telepítését**

mint a jelen kultúr növényeknek egyik leghasznosabbját. Egészleges földgyógyókra előnygeztet elfogad és kívánatra árlapot küld az 1902. évi pozsonyi országos kiállításon **diszoklevéllel nem-szűztelep kezelősége Galgócz.** 3122 (Nyitra megye).

Szép fehér
Duppai zab, továbbá tavaszi búkkönyvetőmag kapható a 15 korona, vasúthoz szállítva. Kivánatra mintát küld ugyanazon árban Békiván gazd. intézősége Felső-Vály. (Gömörmegye). 3118

Eladó.
Ujjonnen javított Ganz-féle 2 HP. petróleum-motor, 10 db egy évig használt DOMN. Sack-eko. Cím a kiadóban. 3136

Gözcseplőkészletek
21, 3, 4, 6, 7 és 8 löröfejek, **gözmorzsolók, szalmakazalozók** gyárilag a legkifogástalanabbul kijavítva a legmesszebbmenő szavatossággal előnyös ár és kedvező fizetési feltételek mellett, esetleg csere utján is eladásra ajánlatnak: **Szucs Ödön** czég által Baján. 3111

Az első és legnagyobb díjakkal kitüntetett valódi **HANNA vetőárpat**

a legjobb minőségben ajánl **Kobicek Fr.**

gazdasági, Hanna, Morvaország.

Feltétlen
fajtisztá Ripária Portálisa oltott Olasz-Rízling, gyökere fásajtányok dús gyökézzel és szép forradással, fajtisztá Ripária Portálisa sima vesszők jutányosan beszerezhető **Gertenyesi Hollósy Gyula dr. „Erzsébet“ szőlőtelepén Gertenyesen, Temesmegyében. Levél és sürgöny-cím: „Erzsébet“ szőlőtelep Gertenyesen. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 8154**

Budapest, 1902. két l-ső díj

Általánosan elismert **gyorsfejlődésű** elsőrendű 2-3 éves

magyar tenyész-bikák

500 kor.-tól 1500 koronáig. — Kaphatók: —

Gr. Teleki Arvédúr

drassói urad. intézőségénél. Ugyanott kapható:

koránérő, bőtermő, súlyos, fehér 8204

Duppai zab, Ló-bab,

Tavaszi búkköny, Prairie tengeri, Székely tengeri

100 kgtól kezdve a 16 kor. Szállítunk a teljes vételár és a z-ákok vétele után ab KONCZA.

Ha zsákok nem küldetnek, az árukat utánveszvezzük.

Páris 1900. „GRAND PRIX.”

Egy
Clayton és Shuttleworth gyártmányú **gözmorzsoló** zsákoló és tisztító készülékkel, továbbá egy Hoffner és Schrantz gyártmányú szalmakazalozó, mindkettő igen kivessző használt állapotban eladásra ajánlatnak **Szucs Ödön** czég által Baján. 3127

Borsó
tavaszi vetésre kapható a Szabad-Bathányi vasuti állomáshoz szállítva — vevő zsákjában — métermázsánként 16 koronáért. Szabad-Bathányi és Felső-Somlyói béreggazdaság Szabad-Bathány Fejérmegye. 3126

Tejvétel
100 literen felül minden mennyiségű tejet évi szerződéssel vesznek. Ajánlatok „Komoly 3127“ jellege alatt kéretnek melőlöb e l-p kiadóhivatalba küldeni. 3127

Megvételre
keresek Bihar vagy Békés megyében 100 métermázsas egész-séges róza krumplit. Ajánlatokat kérek Schwarz József, Okány. 3111

Az első és legnagyobb díjakkal kitüntetett valódi **HANNA vetőárpat**

a legjobb minőségben ajánl **Kobicek Fr.**

gazdasági, Hanna, Morvaország.

Feltétlen
fajtisztá Ripária Portálisa oltott Olasz-Rízling, gyökere fásajtányok dús gyökézzel és szép forradással, fajtisztá Ripária Portálisa sima vesszők jutányosan beszerezhető **Gertenyesi Hollósy Gyula dr. „Erzsébet“ szőlőtelepén Gertenyesen, Temesmegyében. Levél és sürgöny-cím: „Erzsébet“ szőlőtelep Gertenyesen. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 8154**

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gözekével

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez

Kérdeklődők kéretnek, hogy a lánti czimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Báró Vécsey Aurél ur ö méltósága hirneves és többszörösen kitüntetett Csegöldi gulyájából eladó

23 drb 2 éves és 1 drb 3 éves tenyészigazolványnyal bíró magyar faju bika.

Az eladás

február hó 15-én délelőtt 9 órakor

kezdetik, de előjegyzés addig is elfogadtatik; az árak szabottak és pedig a 2 éveseknél 400—600 korona, a 3 éves 800 korona. Két vagy több vevő kívánságára a többek által előjegyzett állatokra árverés kérhető.

Bővebb értesítést nyújt és eladást eszközöl:

Sz. Tréger Albert urad. intéző Csegöldön (u. p. Jánk.)

1117

Hirdetések felvételnek a „Köztelek” kiadóhivatalában Budapest, Üllői-ut 25.

Párisi világiállításon bíráló, versenyen kívül, 1898. jubileumi kiállításon Bécsben kitüntetve a cs. kir. földmívelési ministerium tnyészti díjával.

T. Cz.

Van szerencsénk ifj. lovag Proskowetz Imre ur következő tenyészeit szives figyelmébe ajánlani: Évek sora óta nem csupán a belföldön, hanem a külföldön is a legnagyobb és folyvást növekvő sikerrel elterjedt és mint szinte korszakalkotó tenyészet általánosan elismert

Kwassitz-i eredeti Hanna-Pedigree vetőárpa,

mely a következő tulajdonságok miatt tűnik ki:

kiváló **koraérettség,**
legdusabb **termés és tele szemek,**
legnagyobb **keményítőliszt tartalom,**
legnagyobb **kivonatkiaknázás,**
csekély **proteinanyagok,**
finomhéjasság, fodrozódás és puhaság,
csekély **kihullás** túlérettsegnél.

Az érdekeltek biztosítására egy föltétlenül valódi valóság beszerzésénél, melyet gazdaságainkon, mind-n más fajta kizárásával tenyésztünk és kultiválunk, ezen tenyészetünket az olmtzi kereskedelmi és iparkamara védjegybejegyzési hivatalánál R. Z. 1776. H. K. sz. a. fennebbi **védjegyyel** bejegyeztettük, a mire az érdekelteket különösen figyelmeztetni bátor-kodunk. Felkérjük, hogy **megrendeléseit mielőbb** hozzánk juttatni sziveskedjék, hogy a készletnek megf leelőleg a szükségletnek megfelelő-bessünk, minthogy árpánkat már jóval az aratás előtt mindig eladatik. — A megrendelések azon sorrendben eszközöltetnek, a mint náunk beérkeznek.

Actien-Zuckerfabrik Kwassitz.

Posta- és táv. rdaállomás: Kwassitz. — Kaiser Ferdinands - Nordbahn állomás: Kwassitz-Tlumatschai (Morvaország).

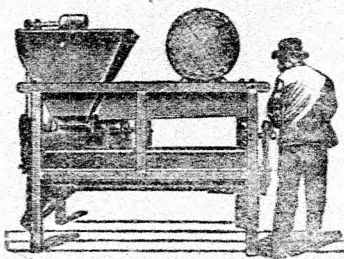
Méltóságos özv. báró LÉVAY HENRIKNÉ táplányi uradalma, u. p. Győr

Duppau-zabot

ajánl **vetésre**, 50 kgr. hectoliter súlylyal, 100 kilogrammonként **18 K.** árban utánvétellel a vevő vagy önköltségen számított zsákokban, ab Győr vasutállomásról.

1118

Szab. Melasse takarmány-készítő-gép.

Melasse szörpnek szecskával való keverésére a melasse hideg uton azonnal feldolgozható, a takarmány hónapokig áll. Romlás kizárva

== **“DERBY” melasse erőtakarmány** ==

tartalmaz: 40% melasset, 40% korpát, 20% szárított répaszeleteket.

Ára 10 korona per 100 kilogram Budapesten vasutra adva.

Teljes waggonrakomány 9 korona 50 fillér.

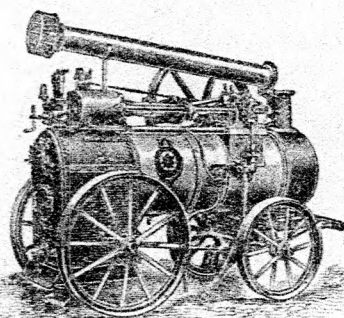
Lovak, tehenek, hizók disznók, juhok stb.

részére. Bevezetve: a honvédelvassági laktanyában (Budapest), az első és negyedik honvéd huszár ezrednél, a magyar lovar egyletnél, a nemzeti lovardában, Alagon a verseny istállóban, állattartók körödájában, Cséry-féle szemét fuv. részv. társaságnál, a budapest, bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, az ország legnagyobb uradalmában tehenek és hizók részére szecskával keverve. A „DERBY” takarmány a legjobb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok által.

(Telefon 51—32. Sürgöny-czim „MELASSE“).

Erőtakarmánygyár részvény-társaság Budapest, IX. ker. Üllői-ut 117. szám.

HASZNÁLT GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK.

Szücs Ödön, Budapest, VI. ker., Nagymező-utcza 49. sz.

Használt gőzcséplő-készletek gondosan kijavitva, teljes szavatosság és kedvező feltételek mellett. Veszek használt gőzcséplő készleteket és elvállalom ilyeneknek jótállás mellett való javítását is.

HASZNÁLT GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK.